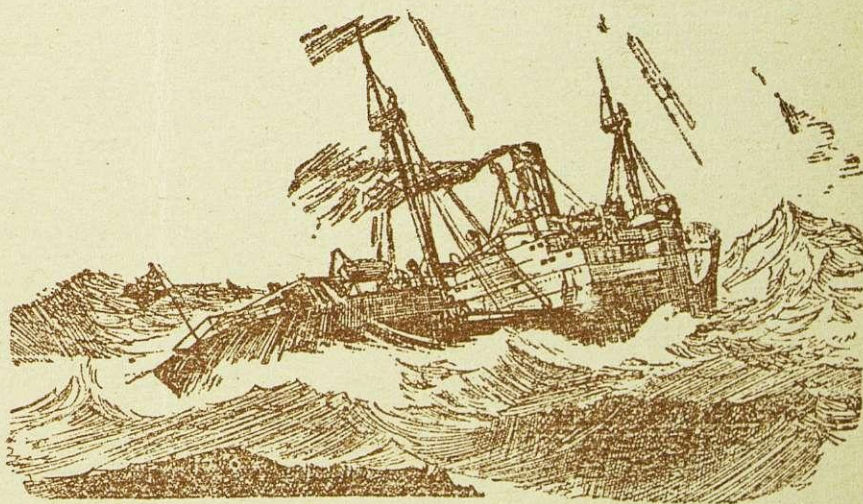

МОРСКО ДЕЛО

II

ГОДИНА

Ноември 1947 г.

9-10

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.
1. Тремол Иванов — Никулден 1947 година	1
2. Генерал-лейтенант Фердинанд Козовски — Съветският съюз и неговата армия — надежда и крепост на мира и демокрацията	2
3. Красевка — Октомври 1917 (стихотв.)	3
4. 30 години от великата Октомврийска социалистическа революция	4
5. К. Х. — Първият българи военноморски подвиг	5
6. Проф. д-р Хр. М. Данов — Из историята на морското дело в класическата древност	6
7. Борис Георгиев — Развой и стопанско значение на морския корабен ри- болов	7
8. Моряк-черноморец — М вото на земеделието си създава флот!	9
9. Проф. Димитър П. Димитров — Българският дунавски бряг през погледа на европейските пътешественици	11
10. Лъчезар Аврамов — Съюзът на демократичната младеж	12
11. Васил Маринов — Физико-географски особености на черноморския ни бряг	14
12. Сведения за чуждите флоти	15
13. Адам Мицкевич — Морска тишина и Буря	15
14. К. Кръстов — Геологична история на Дунава	16
15. Богомил Кънчев — Морето в изкуството и поезията	17
16. Декларация на Народен съюз за спорт и техника	19
17. Марко Поло — Капитан Драго	19
18. Сергей Калддунов — Дим на победата	22
19. Направляване кораби с радиовълни	23
20. Воден спорт	24

С Ъ О Б Щ Е Н И Е

По слугай празника на моряците — *Никулден* — 19 декември, т. г., предстои отпегат ването и пускането в продажба на възпоменателна пощенска марка „Народен морски съюз“ със сюжет корабът „Родина“. Тиражът на марката ще се определи по предварителната подписка. Номиналната стойност на марката е 50 лева.

Открива се предварителна подписка между членовете на *НССТ* за пощенската марка кораб „Родина“. Записванията стават при местните дружества за спорт и техника срещу внос на 25% от номиналната стойност на записаните марки. Краен срок за предварителната подписка е 25 ноември т. г. Броят на записаните марки да се съобщи от дружествата в съюза най-късно на 26 ноември т. г., а сборните суми да се преведат по пощенска текова сметка 8331.

Марката ще се продава от дружествата за спорт и техника на нашите членове по 85 лева, от които 50 лева са за заплащане номиналната ѝ стойност и 35 лева са доброволен внос за развитие на водния спорт и евентуални разноски по пласмента.

Ония дружества, които не биха имали време да доведат до знанието на своите членове за откриването на подписката, могат да ангажират марки в количество, преценено от настоятелството, като продължат за сметка на своето дружество подписката след 25 т. м., с цел да се осигури пласирането на ангажираното количество възпоменателни пощенски марки.

МОРСКО ДЕЛО

ОРГАН НА НАРОДНИЯ СЪЮЗ ЗА СПОРТ И ТЕХНИКА

ГОДИНА II
СОФИЯ, 1947 г.

УРЕЖДА
КОМИТЕТ ПО МОРСКО ДЕЛО

БРОЙ
9 и 10

ТРЕМОЛ ИВАНОВ

Никулден 1947 година

Никулден е празника на моряците и морските труженици. На този ден, всички моряци и морелюбци чествуват морския труд, като дават отчет за своите постижения в областта на морско-стопанското и културно строителство и насочват поглед напред, давайки обет да вложат всички свои познания и сили към още по-добросъвестно и ентузиастично творчество.

Българските моряци могат да се чувствуват щастливи, че изминатия от тях път през изтеклата година е плодотворен и че положените от тях усилия за възстановяване пораженията, нанесени върху нашето морско стопанство и неговото бързо развитие напред, не са останали напразни.

Българският морски флаг вече се развява по всички морета. Избрвите два морски параходи „Родина“ и „България“ са вече пославени в услуга на народното стопанство, а техните екипажи с героично себеотрицание преодоляват тежките и непосилни условия на работа в горещите морета на Екватора или бурните и студени морета на Севера. Нашите дунавски моряци бяха затворени в своите бази от незапомненото спадане водите на р. Дунав и сега полагат героични усилия да набавят забавените от бездействие превози. Нашите корабостроителници развиват трескава дейност по изграждане на национални корабостроителна промишленост и вече получиха първия материал за постройка на по-големи морски и дунавски товарни и пътнически плавателни съдове. Строят се нови пристанища, а старите се разширяват.

С една дума, в морския сектор късогледата и грабителска политика на фашистките управници и хищните капиталисти от рода на Пенчо Семовци, Асен Николовци и шепата чакали около тях, е замечена от националната, от всенароден интерес и полза гражданска политика на народното правителство на Отечествения фронт.

Трябва да подчертаем, обаче, че правителството на Отечествения фронт, българският народ са поставили пред работниците от морското стопанство сериозни и с огромно значение за развитието на народното стопанство задачи. Изпълнението на тези

задачи, безспорно зависи преди всичко от уменията и жара, който ще бъде вложен от ръководителите и изпълнителите по изграждане на това историческо дело. Отпуснатите средства от нашия национален доход за морското стопанство са напълно достатъчни. Остава грижата по тяхното правилно и рационално използване. Трябва да признаем, че не всичко в тази област на наше стопанство е в ред. Необходими са коренни преобразувания в структурата на това стопанство, а ако щете и в съзнанието на хората, които го ръководят, докато се дойде до едно пълно и всестранно издържано и в обществена полза използване на народните средства.

За щастие на българския народ, ние можем да отбележим не по-малко успехи и подобрения и в областта на нашата морска отбрана. Доблестните български моряци от военния флот стават все по-сигурна опора и надежда в охраната на нашите морски брегове и води.

На нашите верни сътрудници, — морелюбците, които работят в други ресори на народното строителство, ние дължим много и се надяваме, че ще разчитаме на тях в борбата срещу все още съществуващите гнезда на невежество и отрицание спрямо мероприятията в морското стопанство и отбрана, от чието изпълнение невежите не знаят, че зависи повдигане изостаналата икономика на нашата страна.

На Никулден 1947 година, ние призоваваме всички морски труженици да изкажат своята признателност за положените немислими усилия за бързото възстановяване на нашето морско стопанство и отбрана от народното правителство и неговия велик рулевой др. Георги Димитров и да обещаят, че ще оправдаят доверието в тях с още по-пламенна и упорита работа за изграждане силна на море Народна република България.

Да крепне и пребъде великото дело на героичния трудов български народ и неговия гениален вожд Георги Димитров!

Да живеят славните български моряци!
Към морето и Дунава за напредък!

СЪВЕТСКИЯТ СЪЮЗ И НЕГОВАТА АРМИЯ

— НАДЕЖДА И КРЕПОСТ НА МИРА И ДЕМОКРАЦИЯТА

На 7 ноември Съветският съюз чества 30-годишнината от великата Октомврийска революция, която разкъса веригите на социалното и национално иго, в които стара, буржоазно - помещическа Русия бе обковала своите народи.

Денят на Октомврийската победа далечно не е обаче, само, национален, съветски празник, а такъв на цялото трудово и прогресивно човечество, на всички угнетени и поробени хора от двете полушария на света. И с право. В този мъглив есенен ден, преди 30 години, се роди най-радостната и светла човешка пролет. И от тогава до днес маякът на Октомври озарява и сочи пътя на народите от всички континенти към най-смелата и дръзновена мечта на човечеството — към комунизъм.

Честввайки деня на великата Октомврийска победа, победолюбивите народи не могат при сегашната международна обстановка, когато тъмните сили на реакцията се опитват да запалят отново света и залейат в кръв земята, да не маневрират още по-силно своята привързаност към Съветския съюз — крепост на мира и демокрацията, както и своята непоколебима воля да стоят редом с него в борбата срещу новите агресори и претенденти за световно владичество. Ето защо, денят 7 ноември т. г. не е само празник, но и ден на мобилизация и боев преглед на силите на демокрацията и прогреса в защита на мира, свободата и независимостта на народите от хищните челюсти на империализма, в лицето на американските и английски колонизатори.

Доколкото обаче, Съветският съюз представлява главният обект срещу когото е насочена днес атаката и агресията на империалистическите сили, народите от всички кътове на земята ще демонстрират преди всичко своето твърдо решение да бъдат в първите редици на борците срещу враговете на социалистическата страна — опората и надеждата на цялото човечество.

Що се касае до Съветския съюз, той среща деня на своя 30-годишен юбилей със сталинско спокойствие и твърдост, въпреки воя на реакцията, и както всякога, уверен в правотата на своето дело и неговата победа. Никакви шантажи и заплахи не са в състояние да го отклонят от поетия път или най-малко — да го огънат и превият пред напора на пошръклените империалистически чакали и подпалвачи на трета световна война.

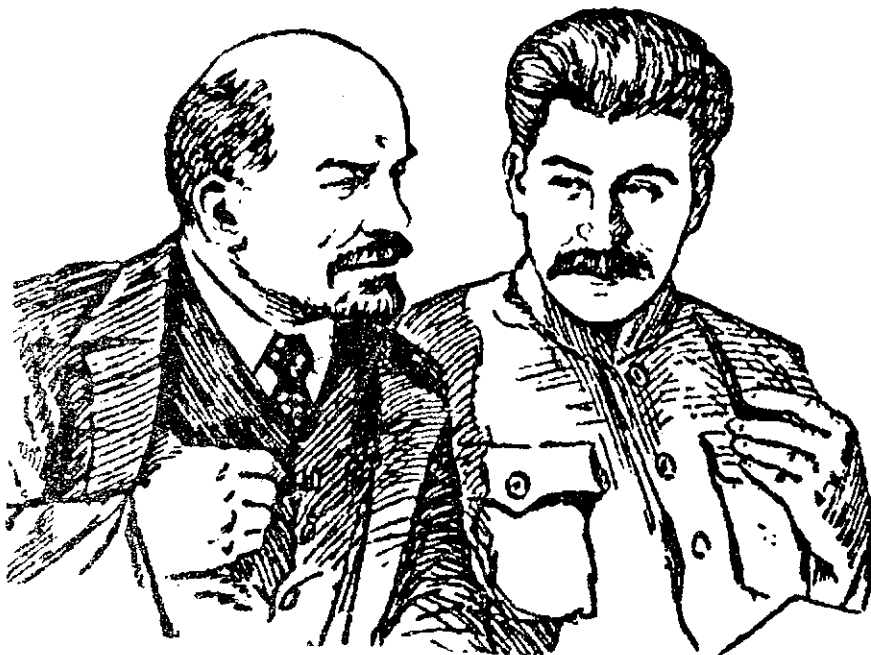
Невъзмутим и спокоен той посреща също така алармите и истеричните крясъци около така наречената атомна бомба. И по-нататък! Крезовите на долара и пушечните крале, които осребриха кръвта на народите през време на току-що миналата война, а сега се готвят към ново людоедство, забравят някои елементарни неща.

Те забравят първо, че Съветският съюз ще има „не само атомна енергия, но и нещо по-силно от нея“,

както това заяви още преди две години др. Молотов в отговор на шантажа с атомното оръжие. А светът, както е известно, е привикнал да вярва, че съветските държавници не хвърлят своите думи на вятъра.

И второ, което особено забравят господата банкери от Ню-Йорк и Лондон, това е такава... „малка подробност“ като тази, че на стража на социалистическата държава и заедно с това, на вахта на мира и демокрацията, стои Съветската армия, която доказва, че няма и не може да има равна на себе си армия по дух, величина и могъщество в целия свят.

Може би господата империалистите се надяват да вдигнат срещу мира и демокрацията също такива могъщи армии? Никога! Секретът на несъкрушимата мощ на Съветската армия се крие в това, което армията и на най-

ЛЕНИН и СТАЛИН — вдъхновители и водачи на великата Октомврийска социалистическа революция.

развитите капиталистически страни нямат и не могат да имат. Те нямат зад плещите си такава могъща опора и такава непроборима сила, каквато представлява социалистическият строй — източник на духа, мъжеството, военната мощ, победите и непобедимостта на Съветската армия.

Само такъв строй, както социалистическият, можеше да открие, създаде, въоръжи и окриле такава армия, както съветската, незнаеща страх в борбата, нито прегради в своя неудържим устрем напред. И само такъв строй можеше да роди пълководци като Сталин, по чийто зов са готови да се вдигнат на шурм, на подвиг и чудеса стотици милиони.

И ако днес Съветският съюз се бори за защита на мира, със същата страст и твърдост, с каквато се борееше във войната срещу фашизма, то не е защото се съмнява в своята сила или се бои от враговете си, но защото иска да спаси света и цивилизацията от една още по-грозна катастрофа от тази, която му готвеха немските завоеватели и робовладелци.

В борбата за траен мир и демокрация Съветският съюз не е сам. С него крачат в една колона страните на народните демокрации от Източна и Югоизточна Европа, крачи целият славянски мър — всички честни и прогресивни хора на земята, за които свободата и независимостта са по-високо благо от всичко на света. Именно поради това всяка стрела и клевета днес срещу Съветския съюз, от където и да идат те, са такива срещу независимостта и бъднините на всички народи.

Делото и борбата на Съветския съюз са общо дело и борба на всички прогресивни хора на света, те са и наше кръвно и свято дело.

Да живее великата Октомврийска революция! Да пребъде във вековете името и славата на нейните организатори и кормчици Ленин и Сталин!

Да живее могъщата стража на Октомврийската победа и верен часовик на световния мир и демокрация — Съветската армия!

Да живее братското единство между българския народ и народите на Федеративна нар. република Югославия!

ОКТОМВРИ 1917

Октомври блясна като ярка роза,
Октомври беше песен за борба!
Той беше пиотолет и митральоза —
той бе самата борческа съдба!

Под знамето червено на борбата,
народът на славянската земя
прорязва своя път към свободата
и хвърли слънце в робската тъма!

И ето го — велик, недосегаем,
той тридесет години эрей в труда!
Победата му векове ще трае,
огледана в полярната звезда...

Земята си превърна той в градина —
и в горд завод на вечния прогрес!
Затуй е мощна руската родина,
затуй е свята Сталинската чест!

Октомври бе самият Илич — Ленин,
а знамето бе руското сърце!
И то пламта, с победа озарено,
подето от милионите ръце...

Блестеше то сред трудовите маси
и се превърна в слънце за света,
затуй и днес работнишката класа
повтаря на Русия песента!

Звучи Октомври като химн възторжен
по всички меридиани и земи,
че в него е безсмъртен смисъл вложен,
че в него много свята кръв дими!

Октомври беше подвиг епохален —
той беше песен, знаме и борба!
Октомври днес е делото на Сталин,
и път на воеславянската съдба!

30 ГОДИНИ ОТ ВЕЛИКАТА ОКТОМВРИЙСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА РЕВОЛЮЦИЯ

БОЛШЕВИШКАТА ПАРТИЯ — ОРГАНИЗАТОР И РЪКОВОДИТЕЛ НА ОКТОМВРИЙ-
СКАТА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА РЕВОЛЮЦИЯ

На 3 (16) юни 1917 г. се събрал Първия всеруски конгрес на съветите. В това време преобладавала в съвета още страната на меншевиките. Техният лидер Церетелли, настойчиво заявил на конгреса, че в Русия няма още такава политическа партия, която би се съгласила да вземе властта в своите ръце. И изведнаж неочаквано в утихналата зала се разнесло: „Такава партия има“. Буквално електрически ток преминал по салона. Делегатите станали старейки се да видят Ленин, който отивал към трибуната. Спокойно и уверено той изложил в своята реч платформата на болшевишката партия по основните въпроси на революцията. Ленин доказал, че само властта на Съветите може да даде хляб на трудещите се, земя на селяните, осигуряване мира и да изведе страната от разруха. Речта на Ленин произвела много силно впечатление на всички, които я слушали.

Първият конгрес на съветите нагледно показал колко е грамадна преспастта между болшевики и меншевики. Меншевиките считаха революцията за завършена. Болшевиките я движеха напред, като чупеха съпротивлението на меншевиките, завладявайки на своя страна масите.

Широките маси на селската беднота са започнали все по-тясно да се сплотяват около партията на болшевиките. Разширява се селското движение против помещиците. Повдигането на революцията се разрастваше. На снимката — митинг в село, матрози и солдати начело на руското движение.

Вечна слава на несъкрушимата и непобедима съветска армия-освободителка, рожба на великата Октомврийска социалистическа революция.

Първият български военно-морски подвиг

Тази година, на 21 ноември, се навършват тридесет и пет години от първата военно-морска победа на България.

Това беше и първото боево кръщение на нашия малък военно-морски флот.

Обстоятелствата и условията на това извънредно важно за развитието на нашата морска отбрана събитие са такива, че представляват за нас и днес, 35 години от това събитие, твърде ценен опит и поука.

В какво се състои фактически това скромно събитие, което представлява само един епизод от освободителната Балканска война, но имащо изключително значение, за нашето утвърждаване на морето.

В разгара на войната, когато турските войски бяха притиснати до Чаталджа и се снабдяваха с оръжия и бойни припаси по Черно море, чрез Романия, нашия малак флот получи заповед да прекъсне морския транспорт на Турция, та по такъв начин, да се дойде до по-бързата капитулация на Турция.

В изпълнение на тази задача, нашата миноносна флотилия, състояща се от 6 бойни единици всяка една от 96 тона, въоръжени с по 3 торпедни тръби и две 47 м/м оръдия, предприема непрекъснато, денонощно обхождане на морските пътища и спира всички срещнати транспорти, които задържа, ако се окаже, че носят военна контрабанда. Тези действия на нашия флот предизвикват намесата на много по силния турски флот, който идва в Черно море, за да охранява морските комуникации на Турция тъй нужни в този критически момент за войната на Турция.

На 21 ноември (8) 1912 год. в студената есенна нощ командира на миноносния отред, нашия национален морски герой капитан Добрев, повежда своите корабчета в изпълнение на всекидневните си походи и след няколко часа плаване се сблъсква с плаващия при пълно бойно затъмнение турски флот, като без да се колебае атакува и поврежда вогнения турски кръстосвач „Хамидие“, който води турската флотилия.

Това принуждава турския военен флот, да се прибере в своята база и да прекрати защитата на морските комуникации на Турция, нещо което доведе до бързото завършване на успешната война.

Балканската война беше в своята първа фаза една освободителна и прогресивна война, война против националното потисничество на турския феодализъм, за освобождението на поробените тракийски и македонски братски славянски народи.

Тази война беше обединила в братски боеви съюзи всички свободни балкански народи, тя беше действително една популярна народна война, в която народите от Балкана участваха с цялото си сърце и с истински ентузиазъм.

В тази война нашия народ отиде с истинско въодушевление и докато тя си оставаше война освободителна и не бе изкористена от Фердинанд за неговите завоевателни цели и превърната в братоубийствена междуособица, нашата армия показа чудеса от храброст, патриотизъм и военно майсторство.

В това число и нашия народен флот, колкото и да бе малък, с чест изпълняваше възложената му задача, — охрана на родните брегове от възможни нападения на турския флот. В изпълнение на тази своя задача, той записа най-светлата страница от своята бойна история. — Нападението на нашите миноноски върху големия турски кръстосвач „Хамидие“, извършено през нощта на 21 ноември 1912 година!

Това беше една действително колкото дръзка толкова и умела нощна атака, извършена от Давид срещу гордия и уверен в себе си Голиад.

Това събитие станало на 21. XI. 1912 година показва и доказва, че силата на една войска или флот не се мери само с нейната техника и количество, а, че винаги и всякога качеството на боеца съставлява един от основните елементи, на тази сила.

Нашата флота е малка, малко и малки са нашите бойни средства, но това именно ни задължава да увеличим до крайна степен качеството на нашия моряк, да запалим и поддържаме в него пламъка на всеотдаен патриотизъм и готовност, при всички случаи да бъде готов да брани своя народ и своята родина от всички врагове.

Миненосец „Дръзки“, героя на 21. XI. 1912 година, е бил и ще си остане у нас символ на мъжество и готовност за жертва пред родината.

Света днес е ясно и грубо разделен на два фронта, фронта на подпалвачите на войната, на империалистите, и фронта на мира и демокрацията.

Нашата страна с цялата си морална и материална сила стои твърдо на фронта на демократическите народи и този фронт преминава по южните граници на нашето отечество, той се опира и във водите на нашето Черно море, ето защо споменът за подвига на нашия малък флот в 1912 година придобива за нас особено значение и е пълен с уроци и опит, овладяването на които ще подпомогне нашата задача — опазването на националната независимост на нашата родина.

Нека всички врагове на нашата свобода знаят, че ние сме готови да браним свещените граници на свободната си родина, както на сушата, така и на море с еднаква упоритост и безстрашие.

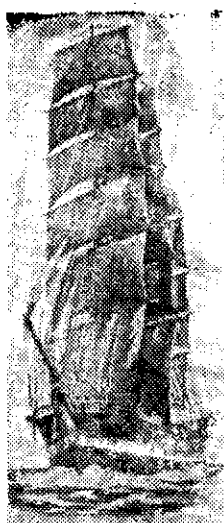
Нашият малък народен военен морски флот е готов да отблъсне всяко посегателство върху нашите брегове.

Слава на героите от 21. XI. 1912 година.

В най-тясна дружба и братско сътрудничество да градим стопанската мощ и благоденствие на южнославянските народи!

ИЗ ИСТОРИЯТА НА МОРСКОТО ДЕЛО В КЛАСИЧЕСКАТА ДРЕВНОСТ

(Гръцките военни кораби)

В по-раншната си статия на-белязах главно напредъка, който старите гърци постигнали с течение на времето при устрояването на своите пристанища и изобщо в навигацията. Отбелязах макар и съвсем бегло и тс-ва, че през класическата епоха гръцките корабостроители успели да засилят в значителна степен бързоходността на своите плавателни съдове.

В тази си статия ще се постараю да запозная читателите на списание „Морско дело“ с устройството, предимствата и недостатъците на гръцкия боен кораб към края на VI и целия V век преди християнската ера.

При друг случай пък, ще разкажем на нашите читатели онова, което се знае за създаването на древногръцките флоти, за техния екипаж, за неговото вербуване (рекрутиране), за командването на по-значителните флотски съединения в древността, както и за някои по-характерни неща от античната морска тактика.

Най-типичният и усъвършенствуван линейен или боен кораб в класическа Гърция била *бързата триера*. Според най-сериозния историк в древността *Тукидид*, първата триера в Гърция била построена в Коринт и тс още към края на VIII, или най-късно през първата половина на VII век преди християнската ера. В това известие, което заслужава напълно нашето доверие, е отразен и фактът, че една от първите гръцки държавици, която успяла да се сдобие с надмощие по море (таласократия), бил Коринт.

Триерата запазила непроменени основните черти на своето устройство в течение на вековете, макар че доста детайли в нейната конструкция претърпели впоследствие, особено в интервала между гръцко-персийските войни и Пелопонеската война, значителни изменения, подобрения и усъвършенствувания. Триерата е тесен, елегантен и твърде нисък кораб, отначало без куверта. Тя е твърде подвижна, маневреноспособна и се движи главно посредством три реда гребци (оттам и името ѝ), чиито седалища са разположени едно над друго, но използва и силата на вятъра. Нейното потъване във водата (осадка) не надминава 1 метър, а средната ѝ водоизместимост достига 50—60 куб. метра. Триерата може да взема до 18 километра в час и да поема един екипаж от близу 200 души. През споменатия преди малко интервал между гръцко-персийските войни и Пелопонеската война (края на VI и голяма част от V век преди християнската ера), време през което морското надмощие минава трайно в ръцете на атиняните в корабостроителниците на Атина били извършени значителни промени, нововъведения и усъвършенствувания в конструкцията на триерата. Особени заслуги в това отношение имал атинският държавник *Кимон* и неговите приемственици.

Така по това време стените на триерите се

правят вече по-дебели. Между носа и задната част на кораба се построява мост с перапет и по този начин се създава възможност да се образува горен етаж, който защитава гребците срещу стрелите на неприятеля. Предницата на кораба се строи по начин, че да бъде значително по-лека, а по този начин се улеснявало значително неговото приближаване до сушата. Изобщо триерата сега добила много построен и елегантен профил. На височина тя достига около 3 метра, на дължина 35 до 38 метра. Сега тя може да вземе от 18—20 клм. в час, когато се движи с гребла, но едновременно с това може да използва добре и силата на вятъра, тъй като е снабдена с мачти, рейки и платна, с които гръцките моряци умеели да манипулират с виртуозна сръчност и бързина. Освен това по времето на Перикла гърците и специално атиняните започнали да полагат особени грижи за украсата на триерите със скулптури и с много живи бои.

Наред със своите предимства, обаче, гръцкият и специално атинският боен кораб имал и ред съществени несъвършенства. Неговата ватерлиния продължава да бъде висока. Освен това той бил твърде несъвършено баластиран и затова бил и неособено стабилен. Ето защо гръцките триери гледали да отбягват силните ветрове и лудо разиграното море. Гръцката триера била по начало твърде тясна за своя екипаж и затова последният спал и ял на сушата, нейният район на действие не бил особено обширен и за да може да бъде използвана рационално, триерата се нуждаела от бази, които били наблизу една от друга. В замяна своите дефекти, триерата, разгледана от точка зрение на тогавашните времена, имала драгоценни, бих казал дори незаменими качества. Преди всичко тя всявала страх у противника със своята бързина и подвижност. Благодарение на това, че била извънредно лека, триерата могла да бъде изтеглена без особени усилия на пясъка. Благодарение на своята необикновена маневреноспособност тя могла да лавира и се провира със завидна леснота и през най-тесните протоци и фиорди въпреки че греблата заемали значително пространство в ширина. Но триерата била твърде яка, устойчива и пригодна в морския бой. Нейният кил понасял леко и най-силните удари при абордаж, а през време на Пелопонеската война тя била снабдена с най-страшните и ефикасни за тогавашната морска война съоръжения и машини, като перапет с бойници, чрез които тя може да господства над неприятелските единици, куки, с които могли да се изкъртват веслата на противниковия кораб, оловни гюлета и други метателни уреди, най-сетне факли и запалителни стрели. Най-главното предимство на гръцката триера било, обаче, че тя могла лесно да се построи или да се замести. Вътре в един месец една триера могла да се постави на верфт и да се спусне в морето. В изключителни случаи някои гръцки държавници били в състояние да построят цяла ескадра за един сезон, а дори и само за един месец. Само така може да се обясни бързото нарастване на атинската флота и още по-бързото ѝ възстановяване след катастрофата при Егос Потамой към края на Пелопонеската война.

Борис Георгиев
инструктор при Морския
корабен риболов

РАЗВОЙ И СТОПАНСКО ЗНАЧЕНИЕ НА МОРСКИЯ КОРАБЕН РИБОЛОВ

Първенството на открития морски корабен риболов принадлежи на Франция.

През 1865 год. едно булонско риболовно дружество изпратило два малки кораба за лов на риба в открито море. Резултатите не били задоволителни. През 1872 год. друго дружество пак от гр. Булон приспособило малък параход за херингов лов в открито море. Но и този път предприятието не сполучило. Това обаче, не обезсърчило френските риболовци и те през 1879 год. и 1881 год. направили нови опити, от които последният завършил с успех. Развитието на морския корабен риболов във Франция днес е огромно. Ръководството му е към министерството на морската.

В Англия първият кораб е започнал да лови риба в открито море през 1880 год. Той бил обикновен влекач приспособен за риболовни цели. От 1883 год. в гр. Абердин е започнал строежа на специални риболовни кораби, като постепенно бил изработен специален тип трален параход, който се употребява и до днес и притежава извънредно добри морски качества. Какво значение отдават за развитието на морския корабен риболов в Англия, заключаваме от английската поговорка: предпоставката на търговския и военен флот, това е риболовният флот. Ръководството му е към корабоплаването.

В Германия през 1885 г. един риболовец — Фридрих Буссе, е направил първите опити с кораб за риболов в открито море. Той изпратил в Северно море своя кораб „Сашита“ да риболува с въдици и бим-трал. Опитът не дал добри резултати. Риболова с въдици бил нищожен, а трала също не бил продуктивен, едно поради неопитността на екипажа и друго, поради това, че ловът с трала се извършва близо до брега, вследствие на което риболовеца завършил годината с дефицит. Въпреки несполуката Буссе продължил опитите и през 1886 г. наново се впуснал в открит риболов. Този път кораба риболувал-тралирал в по-отдалечени от брега участъци и то само с бим-трала. Промяната дала добри резултати и на края на годината Буссе реализирал значителна печалба. Насърчен от успеха, следващата година той изпратил в Северно море още един кораб „Президент Хервиг“, който още от самото начало намерил богати с риба места и донесъл на стопанина си значителни доходи. Днес открития морски корабен риболов в Германия е всестранный развит. Данните от преди войната показват, че годишният улов в открито море е бил 1,000,000,000 кг.

В Русия царското правителство не е умяло да използва рибните богатства. Там късно е създаден корабен парк за открит морски риболов. Едва малко преди първата световна война 1914—1918 год. в Мурманск се образува акц. д-во с 4 кораба за трален риболов в открито море. Те били стара конструкция, не дали резултати и били взети от правителството за чистене на мини.

След революцията е сложена основата на съветския риболовен флот. Съветското правителство веднага разбира изгодите от открития морски корабен риболов и пренася част от тежестта на поминъка върху риболова. То пуска първите 12 трални кораба, а по късно, с закрепване финансите на Съв. съюз, корабният риболов добива гигантски размери. За инсталирането само на Мурманската трална база е била отпусната сумата 140 мил. рубли. От пасивните методи на ловитба, съветското рибно стопанство бързо преминава към активен риболов в открито море. Създава се министерство на риболова. Риболовният флот

на Съв. Русия бърже расте — отначало на 80 кораба, после 100, през 1938 год. 1000 и днес сигурно той е увеличен многократно.

Колективизацията на рибарските стопанства, строежът на риболовни кораби и станции, механизацията и активизацията на ловитбата доведоха до коренно преустройство и значителен подем на рибното стопанство в Съв. Русия. Създадоха се рибоконсервни заводи, хладилници — рибобработващи заводи, какъвто е в Астрахан — Вратата на Каспия, в Лаган, Гурьев, Мурманск. В Далечния изток изграждат рибоконсервни заводи, инсталирани според последната дума на техниката и не отстъпващи по нищо на най-добрите заводи в Аляска. Независимо от големите естествени рибни богатства извличани от корабния риболов, в Съв. Русия значително се повишава процента на живата риба. Единствени в света са в Съв. Русия ри-

Съветски риболовен кораб-комбинат. Уловената риба постъпва в хладилника на комбината и в замразен вид се превозва на хиляди километра.

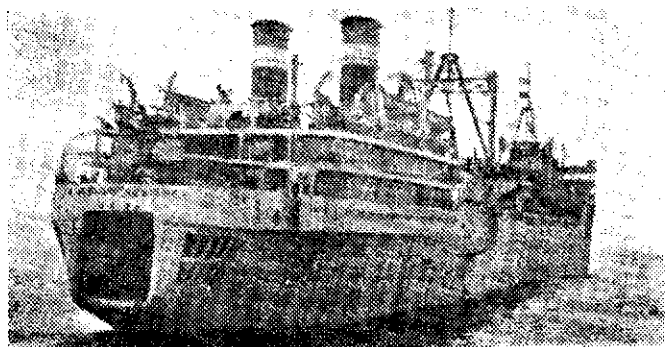
бовъдните станции за есетрови риби. А улова им в Каспийско море надминава десет мил. кг. годишно.

Използването на отпадъците от рибите е най-рационално. Приготвят се всякакви рибни деликатеси, рибни кожи и изкуствени бисери. В Каспийско море, Севера и Далечния изток скитат хиляди риболовни кораби с из-

кусни специалисти тралчици. Появяват се нови и невидани преди дрифтери и сайнери.

Пет—шест тона повдигане на един трал, по-рано беше рядка ловитба. Сега тралчиците на един улов вдигат 10—12 тона риба. С трапове се ловят трески и калкани в грамадни количества.

Създадоха се и китоловни флотилии, корабите на които бродят из Южния полярен кръг и всеки риболовен кораб съставлява истински плаващ завод, в който има хладилници, отделения за преработка, солене, замръзване и консервиране на рибата.

Китоловен кораб-фабрика.

Мурманск по добива на селда е зает първо място като надвари и най-стария селден район — Каспийско море.

Армията, която изучава съв. морета — ихтиолози, хидролози, хидробиолози и специалисти риболовци е голяма. Кадри от висококвалифицирани специалисти по рибно стопанство, каквито не познаваше царска Русия, се готвят в съветските висши технически училища и университети, никнат рибо-стопански техникуми.

Съветска Русия създаде мощен риболовен флот.

Откритият морски корабен риболов е на висота и развит отдавна в Португалия, Египет, Испания, Швеция, Норвегия, Холандия, Белгия, Италия чиито риболовци преминават Гибралтар и излизат на открит риболов в Атлантическия океан. Дания има 600 риболовни кораба, които представляват гора от мачти, специални рибарски пристанища, обзаведени рибни тържища, рибо-стопанска индустрия.

Дори нашите съседи, Ромъния, Турция, Гърция и Югославия с богатата в риболовно отношение Далмация, са създали корабен парк за открит морски риболов и се стремят постоянно да го увеличават. Албания също се стреми да догони другите и не беше отдавна откриването на рибарско училище в Широка и Скутарското езеро.

Следната таблица показва преди войната големината на риболовните морски флотилии на западно-европейските държави, притежаващи кораби над 100 тона:

1. Англия и Ирландия	1772	кораби
2. Германия	533	"
3. Франция	429	"
4. Холандия	369	"
5. Испания	274	"
6. Норвегия	155	"
7. Белгия	55	"
8. Италия	50	"
9. Дания	44	"
10. Швеция	24	"

Корабите под 100 тона са хиляди, тъй като те са по-удобни за риболов.

А световния улов от открития морски корабен риболов преди войната е бил:

Африка	20,000,000	кг.
Америка	1,650,000,000	"
Азия	5,250,000,000	"
Европа	5,400,000,000	"
Австралия и островите	50,000,000	"

Стойността на световния годишен морски корабен улов на риба се равнява на около 750,000,000 долара. На същата цифра възлиза и стойността на риболовните уреди. А капитала вложен в обработващата рибна промишленост, консервна индустрия и т. н. достига до 1,500,000,000 долара.

До тук се виждат, колосалните размери, до които е достигнал морският корабен риболов в другите страни и неговото огромно стопанско значение.

Следователно, първите опити за риболов в открито море не са дали задоволителни резултати. Спънки е имало — едно поради неопитност на риболовците, установяване типови кораби, финансови затруднения, откриване пътищата и левоищата на рибата. Срещнатите пречки обаче, не са били отчайващи. Те само са увеличили амбицията, упоритостта и смелостта в моряците пионери на открития морски корабен риболов и преследваната цел е била постигната. Улова на риба в открито море, днес във всички морски страни е от първостепенно стопанско значение.

Ясно е за всеки специалист по риболова, че големите риби са в големите дълбочини, а големите рибни стада, в открито море, за улова на които всяка морска държава се стреми да създаде риболовен флот.

Ние сме почти последни в изграждането у нас на морски корабен риболов. Едва 77 години след Франция, през 1942 година Дирекция водни съобщения сложи основата на открития морски корабен риболов в Бяло море, където всичко бе загубено, поради събитията, а през 1945 год. — 80 години след Франция, в Черно море. Ние трябва за няколко години да направим това, което другите народи са направили за столетия, казва др. Георги Димитров, и ще го направим. Основата е сложена, Дирекция водни съобщения разполага с всички средства и възможности да изгради български мощен риболовен флот.

От 9-ти септември досега, са построени 3 риболовни кораба, а четвъртия — 80-тонен е в строеж и ще бъде спуснат в началото на 1948 год.

Досегашните резултати са положителни. Има обаче, още хора у нас, които са песимисти и гледат с недоверие на морския ни корабен риболов.

България има нужда от морски и дунавски риболовен флот — основа за развитие на рибната индустрия и създаване кадри за търговския ни и военен флот.

Организирана само към моряшката Дирекция водни съобщения, където са събрани всички морски специалисти и която два пъти вече създава морския ни корабен риболов, *днешната ни занаятчийска и примитивна ловитба ще стане държавна рибна промишленост, ще върви с бързи крачки напред, към невиждан разцвет, чрез морския корабен риболов с кораби в морето и Дун на бреговете на родината ни.*

Да живее братската дружба между славянските народи, начело с великия руски народ!

М-ВОТО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО СИ СЪЗДАВА ФЛОТ!

Поради някакво недоразумение, или нещо по-лошо, ако искаме да говорим на човешки език, службата на Корабния риболов у нас се отнема от Дирекцията на водните съобщения, където са събрани всички служби свързани с морето, мореплаването, корабостроенето, пристанищата, водния транспорт и въобще морското стопанство и се прехвърля в Министерството на земеделието — отделение риболов.

Така че, сега настъпва нова ера за моряците които ще имат „щастие“ да бъдат командувани вече и от зоотехници, ветеринари, агрономи и т. н. и трябва да се признае, че моряшкото съсловие у нас е действително ощастливо, защото досега то бе командвано само от всевъзможни инженери и счетоводители, но не е имало честта да бъде учено на занаята си от биолози.

Прехвърлянето на казаната служба от Дирекцията на водните съобщения към Министерството на земеделието дава нов пакостен размах и задълбочаване на съществуващата и досега в нашето морско стопанство разпокъсаност, дезорганизация и хаос, нещо което е извънредно пакостно от стопанско гледище и опасно от гледището на морската отбрана на страната.

Макар и не достатъчно дейна и съвършенна, Дирекцията на водните съобщения все пак има в себе си като идея хубавото, че обединява по-големия дял от цялостното наше морско стопанство, един от ресорите на което бе и създадената от нея служба на Корабния риболов. Служба, която се намира в своето начало и вече успя да създаде известен инвентар и даде известни резултати.

Тази служба, може би единствената морска служба у нас, се ръководеше все пак от моряци, защото досега морските служби у нас се ръководят от инженери, строители и всевъзможни други, само не и от моряци. Сега, с преминаването на Корабния риболов от ДВС в М-вото на земеделието и тая морска служба ще бъде командувана и ръководена било от естественици и доктори за всичко, или от ветеринари и „биолози“ от М-вото на земеделието, които и досега ръководеха лова на делфини, така че държавата биваше ощетявана годишно с по няколко десетки милиона, отиващи да охраняват някакви съмнителни „специ“.

Морският корабен риболов по своето естество е мореплаване и корабостроене, а не земеделско хазайство и ветеринарна профилактика. В основата на всички флоти: търговски, военни и пр. стои именно риболовния флот. Той е развил впоследствие и търговския и военния, но и днес, в настоящия век, на висока техника, той си остава за всички морски държави, държави, които поддържат големи търговски и военни флоти, един от главните резервуари за кадри на своя флот. Рибарският Брест дава кадъра на целия французки флот, рибарското село Гдинск стана Гдиния — майката на полския флот, английския рибарски флот даде кадрите и съдовете на големия английски флот, когато той трябваше да се бори и в първата и във втората световна война против германските подводници, руските рибари създадоха руския флот и в Отечествената война десетки хиляди от тях бяха мобилизирани, за да се създаде северния и други флоти на Съветите.

Освен това, всяко движение, плаване и провеждане на каквато и да е стопанска или научна работа в морето, а още повече в териториалните и прибрежни води, във всяка съвременна държава е подчинено на строга регламентация, контрол и планиране от страна на военните власти, защото тези води съставляват една от най-уязвимата

В служба на своя любим кораб и на съветската родина този моряк е прекарал по-голямата част от живота си на водата, като е посетил почти всички морета и океани.

част на държавните граници. Флот и флотски кадри не са присъщи само на високо организирани държави с мощна и многостранно развита индустрия, ето защо, държавата е крайно ревнива към всички инициативи и прояви в това отношение.

Военният флот специално, днес гледа на търговския и рибарския такъв, като на свой мобилизационен обект, като на развъдник на свои кадри, сили и материално обезпечение, защото даже САЩ не могат да си позволят днес лукса да държат под знамената в мирно време всичките си необходими кадри и съдове, тъй като в съвременната морска война на всеки специално военен кораб, участващ във войната се падат поне една десетка приспособени и използвани „цивилни“ кораби. Така например, по време на втората световна война англичаните използват за борба срещу подводниците в охрана на конвоите, базите си и пр. повече от 5.000 мобилизирани рибарски и други малки транспортни корабчета, без да говорим за тоталното мобилизиране и използване на големия транспортен флот. Всички тези условия налагат императивно още от мирно време една строга сметка, план и контрол върху цялостното морско стопанство и всички държави, имащи военни флоти и загрижени за отбраната на своите брегове са поверили този контрол на тези свои органи, на които са поверили въобще и охраната на своите морски брегове и териториални води.

Ето защо, в тези държави и всички хидрографни служби, действия, проучвания, всички фарове, семафорни служби, всички корабостроителници, кораби, морски организации и служби са подчинени на един неоспорван контрол и относително ръководство на военния флот, като някои

даже са и пряко подчинени нему. Но у нас никой не се счита с нуждите на нашата морска отбрана и хазайничи безконтролно.

Но всеки скандал си има своята история и настоящия си има съята.

В началото на тази година зоотехниците от М-вото на земеделието, на които им омръзна да стоят в своите канцеларии и да разсъждават за риболов и рибните им апетити не можеха да се задоволят от тяхната подведомствена ихтиоложка станция, поискаха един или два миноносеца, за да правели ихтиоложки проучвания в морето. Това им се отказа, като крайно смешно и несериозно искане.

За да се извърши едно проучване от този род е необходима само една малка шкуна (Дарвин, не само проучи, но и извърши преврат в науката на борда на един малък кораб), разходите за която ще бъдат естествено малки, а използването на миноносците изисква грамадни разходи, които не се оправдават и не са необходими. Разсърдиха се господата и заявиха: „То се види, и ние трябва да си правим флот“.

Но да се прави флот не е лека работа, защото финансовия министър им е отрязал апетитите и ето чете намериха начина — вземат готовия флот на Корабния риболов от ДВС, заедно с цялата служба.

Прехвърлянето на службата Морски корабен риболов от Дирекция на водните съобщения към Министер-

ството на земеделието е нов сериозен удар срещу нашето морско стопанство и ще има за резултат разстройство на цялата служба, която е органически свързана с всички отдели и с цялото стопанство на Дирекция водни съобщения, които имат специални служби и дългогодишен опит в поддържането на своите кораби и разните отрасли на морското стопанство въобще у нас.

Сега всичко това се разстройва, защото когато от едно цяло се вземе една част, последната, разбира се, изсъхва и загива, но и цялото не може да не пострада.

Ако е въпрос и ДВС има големи слабости и не е съумяла да постави и тя на нужната висота Корабния риболов, то нека да се заемем с оправянето на тези слабости и грешки, нещо което може и трябва да се направи, но нека това не става с късане и хвърляне и да не се извършва от хора чужди на морячеството.

Специално за риболова у нас трябва решително да се разбере веднаж за винаги че *„свс сух пръст сол не се ближе“*, и че риба не ще уловят никакви служби и дирекции с прехвърляне на службите от едно министерство в друго, а само по пътя на създаване един достатъчен парк от риболовни средства, по пътя на риболовните конвенции с Ромъния, Съв. съюз и Турция, което да позволи на този риболовен корабен състав да изпълнява съответните води на Черно море, богати с риба.

Моряк черноморец

НОВА КНИГА ЗА ДУНАВА

ИГНАТ ПЕНКОВ, „Дунав и българското крайбрежие“, 145 стр, 1947 г. издание на библиотека „Народен турист“ с приложение 24 снимки, една диаграма и две карти.

Току-що излязлата нова книга от г. Игнат Пенков, асистент по география в университета върху

реката Дунав и българския дунавски бряг представя за бедната популярна географска литература един много навременен и ценен принос. Отдавна у нас се чувствуваше нужда от една такава научно популярна книга и научния комитет при съюза за „Спорт и техника“ търсеше лице, което да напише такава книга. По-горе посочената книга от Игнат Пенков се явява навреме, за да запълни тази празнота и ние тружениците на морската и речна идея я посрещаме с голяма радост.

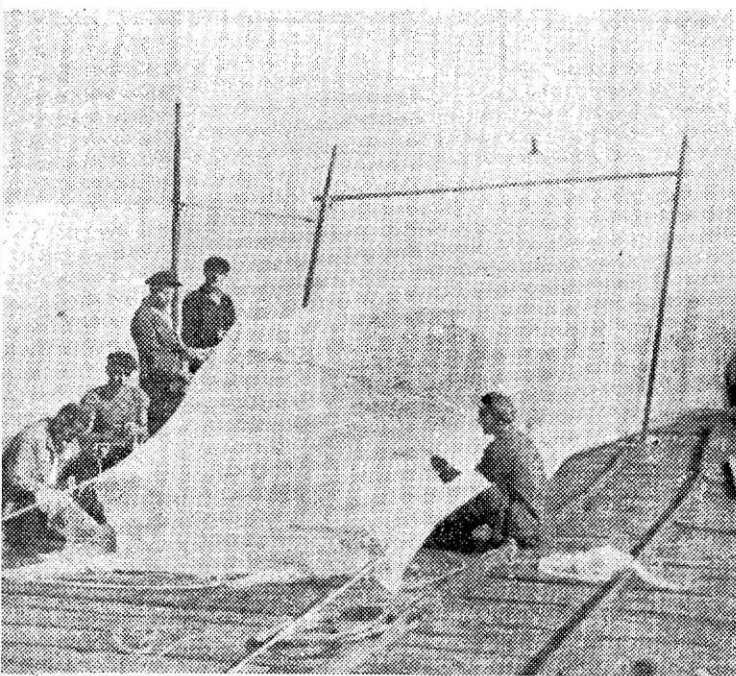
Книгата осветлява редица проблеми свързани с Дунава и с оглед политиката на ОФ власт и на „Спорт и техника“. Тя засяга следните по-важни въпроси: Дунав и българското крайбрежие, Водният режим на Дунава, Българският дунавски бряг, Исторически сведения за опознаване на Дунава, Дунавският въпрос — възникване и развитие, Развитие на корабоплаването, Стопанско значение на река Дунав за България, Корабоплаването ни по Дунава, Население, селища и туризъм, По важни селища по българския дунавски бряг, Дунавският проблем. Всички тия въпроси са разгледани пълно и с необходимата задълбоченост, с увлекателен научно-популярен език.

Книгата на г. Игнат Пенков може да послужи като ръководство за написване други подобни монографии за широките народни маси и за други природни български области. Особено належаща е подобна монография за Черно море и Черноморското крайбрежие.

Най-горещо препоръчваме новата книга на г. Игнат Пенков на всички, които обичат Дунава и особено на членовете на „Спорт и техника“.

В. М.

ИЗ СЪВЕТСКАТА СТРАНА

Риболовци край Волга приготвяват мрежите си

БЪЛГАРСКИЯТ ДУНАВСКИ БРЯГ ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ПЪТЕШЕСТВЕНИЦИ

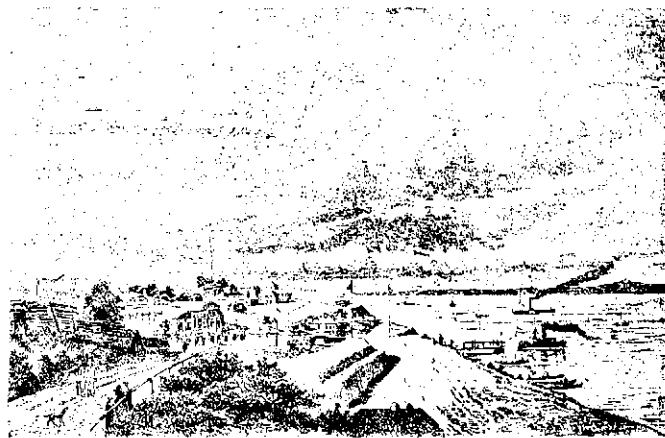
3) Феликс Каниц

Надали е имало друга книга върху България в края на миналия век, която да е станала така популярна в Западна Европа, както книгата на унгарския учен пътешественик Феликс Каниц „Дунавска България и Балкана“ (Donau Bulgarien und der Balcan). Три огромни тома, обхващащи повече от 900 страници, богато украсена с 119 гравюри, правени от самия автор, рисуват по един неவிждан до тогава начин впечатленията на Каниц, добити от неговите многократни пътувания из Дунавска България през течение на 16 години. Това е първото по своя род съчинение върху България, в което е вложено толкова много ерудиция, толкова наблюдателност и толкова симпатия към народа, който обитава тези земи и то в това време, когато този народ напрягал сетни сили в борбата си срещу турците, срещу остатъците на средно-вековния феодализъм. Трудът на Каниц излязъл на бял свят по времето, когато европейския свят бил потресен от жестокото потушаване на Априлското въстание от 1876 година, и когато следвали събития, като свикването на посланишката конференция в Сан Стефано, руско-турската освободителна война и Берлинския конгрес. Ето така може да се обясни големия интерес към този труд, който в продължение на няколко години (1876—1882) излязъл в две немски издания, едно френско и едно руско (само първия том).

Филип Феликс Каниц е роден на 2 август 1829 година в гр. Буда, като син на богато търговско семейство. Проявил художнически дарования още като дете, той става художник-гравьор. Завързал тесни връзки с учени историци на изкуството и археолози, Каниц предприел редица пътувания из Европа, като изучавал паметниците на изкуството и по този начин добил големи научни познания и широка култура. В 1858 година той бил изпратен като кореспондент на *Illustrierte Zeitung* в западните балкански земи, за да следи избухналите там народни движения. Тук Каниц се запознава за първи път с Балканския полуостров; той открива чудни перспективи в тази част на Европа за уталожване на своята жажда за познания и от тогава той посветява целия си живот на изучаването на балканските земи.

Разбира се, че в пътуванията и изследванията на Каниц, дунавският бряг заема важно място. Още в своята студия „Пътувания в Южна Сърбия и Северна България“, печатана в изданията на Виенската академия на науките, той засяга подробно целия Видински край. Системното описание и изследване на Дунавския бряг, обаче, намираме в споменатото вече негово тритомно съчинение. Съчинението на Каниц започва с едно обширно описание на пейзажа и геологическия характер на Дунавския бряг от Тимок до Янтра. Той се спира на различните селища, разглежда тяхната история, не пропуска да отбележи техните забележителности, като се спира подробно на Видин и видинския край. След това описанието следва пътя му навътре в страната, за да се върне отново на Дунава в областта на Лом. Следват резултатите от проучванията му на запад към Витбол, като се спира по-подробно върху

римските развалини в Арчар. Един скок в Русчук му дава възможност да се отправи на юг по доли-

Русе преди освобождението

ната на Янтра, но Дунава отново го привлича и ние го виждаме вече при Свищов, на който град той ни дава цялата история от римско време чак до преминаването на русите на Дунава през 1877 год. С едно ново отклонение на юг към Търново, през Шипченския проход за Казанлък се завършва първия том на Каницовото съчинение. Вторият том обхваща повече вътрешността на страната. Все пак той ни отвежда през Ловеч още един път в Свищов, от там до Никопол, за миналото на който град са посветени множество страници и най-после той достига до развалините на древния римски град Ескус при с. Гиген на устието на Искъра. Третият том засяга предимно североизточната част на България: Черноморието и Добруджа. Дунавският бряг е засегнат на няколко места от Русе до Силистра. Дунавският бряг е илюстриран с множество гравюри. Ние виждаме изгледите на Видинската крепост, останките на Римската крепост при Оряхово, Никопол, Свищов, Русе, Силистра, античните развалини при Червен и римската чешма при Никопол.

Каниц описва дунавския бряг с цветист и богат език, а уелатата му художническа ръка скрепява трайни образи на най-характерното по този бряг. Нищо не избягва от вниманието на учения. Той се рови в най-древното минало на всяко едно селище, а политическите събития от най-близко време са схванати и предадени по най-обективен начин. Трудът на Каниц ни дава за първи път една цялостна история на Дунавския български бряг с неговата богата етнография и културно състояние в навдвечерието на освобождението. Трудът на Каниц е един неизчерпаем източник на познания. За нас обаче от особена важност са гравюрите. С тях ние имаме един значителен опит да бъде представена Дунавска България в образи. Със своите майсторски изпълнени гравюри Каниц е скрепил за винаги едно минало, голяма част от което е вече затрито от времето и от новите форми на живота у нас след освобождението.

СЪЮЗЪТ НА ДЕМОКРАТИЧНАТА МЛАДЕЖ

На 26 октомври т. г. Националният комитет на Отечествения фронт излезе с историческата си декларация, в която се направи основна преценка на международното и вътрешно положение на страната, като се начертават необходимите обществени, държавни и стопански преобразования и се призовава българският народ да се сплоти под трибагеника на България, готов да брани свободата и независимостта на родината ни.

Българската демократична младеж се отзова веднага на този апел с решението да сплоти силите си във един общ съюз на демократичната младеж в България. Предложението, направено от ЦКДМ, ръководствата на младежките съюзи и масовите организации бе разгледано и потвърдено от съвместното заседание на Националния комитет и ръководствата на оф партиите и масовите организации. Съвместното заседание на V конгрес на РМС, XI конгрес на ЗМС, ЦК на ССМ, ЦР на мл. съюз Звено и ИК на младите радикали реши окончателно този въпрос.

В интерес на целия български народ е да съществува и работи единна, дисциплинирана и могъща организация на българската демократична младеж. На младежта принадлежи бъдещето; младежта днес е активен фактор в строителството на младата ни Република; на младежта се разчита много при отбраната на родината, Обединението на младежта е особено необходимо днес, когато чужди сили правят опити да накърнят нашата национална независимост, когато на южната ни граница се разнася главнята на нова война.

При обединението на младежта в нашата страна ще се проявят огромните неизчерпаеми, творчески младежки сили и тя ще бъде готова да участва във все-повече увеличаващото се строителство. Обединението ще спести много енергия, ще премахне дублирането, ще отсече възможността на реакционерите да използват разделянето на младежта, за да всяват разкол и антинародни настроения. В Съюза на демократичната младеж ще се развие и огромна културно-просветно и физкултурна дейност.

Всичко това налага българската младеж да бъде възпитавана в демократичен и патриотичен дух, да бъде организирана и подготвена, както за строителството, така и за защитата на нашата скъпа родина. Единният съюз на демократичната младеж ще има най-голямата възможност да възпитава, организира и поведе цялата българска младеж в името на тези общо-национални интереси.

Съюзът на демократичната младеж по своята организационна форма и структура е крачка напред в сравнение с единството на отечественофронтовските партии, обединени в единната политическа организация — Отечествен фронт. Докато партиите запазват своята организационна структура, вестници, членски внос и пр., то младежта чупи всички стари форми, които биха спъвали по-нататъшното развитие на младежкото движение и правилното възпитание на младежта в прогресивен дух.

До пълно младежко единство се стигна след дългогодишна младежка борба, в сътрудничеството на младежките сили срещу фашизма и реакцията. Още в 1945 година бе направен опит да се създаде единна младежка организация, така наречената ЕМО. Идеята бе подета от РМС и за късо време се изградиха множество единни младежки организации. Единството, обаче на младежта не беше изградено на дело, и до известна степен се извършваше формално, от горе, не по убеждение, което доведе до сваляне на лозунга за ЕМО.

Младежта, обаче, не се отказа от единството. Първият конгрес на демократичната младеж, който стана на 24 май 1946 година и комитетите на демократичната младеж, които се изградиха след това изиграха особено важна роля за укрепване и развитие на младежкото единство. Чрез КДМ се постигна до пълно единство на младежта, което от своя страна допринесе твърде много за новия прирост и размах на младежкото движение.

Това младежко единство, изградено в съвместна работа даде богати резултати, които са най-силният аргумент в полза на създаването на Съюза на демократичната младеж. Младежкото бригадирско движение, младежката художествена семедейност, проведените национални събори и фестивали, общите беседи за младежта, звездната щафета и празника на физкултурата — това са резултатите на единните съвместни действия на младежта от всички политически и масови организации.

Какви са основните задачи и цели на единния Съюз на демократичната младеж? Целите и задачите на новия Съюз на демократичната младеж са ясно очертани в приветствието на др. *Димитров* до конгресите на РМС и ЗМС. Др. *Димитров* казва: „Естествено, че за добрия успех на единния съюз на демократичната младеж е необходимо, той да има ясни цели и задачи, както и здрави организационни основи. Борбата за окончателна ликвидация на фашизма, за обуздаване на пъклените планове на реакцията, за пълното затвърждаване на истинската народна демокрация, за борба против империалистическата агресия, против подпалвачите на нова световна война, за непоколебима защита на нашата национална независимост и суверенитет на народната ни Република. Като главен фактор в международния демократически и анти-империалистически фронт, начело със Съветския съюз и демократичните народи, против антидемократичния и империалистически лагер възглавяван от американските империалисти — тия нови претенденти за ново световно господство; за активно участие за възстановяването и реконструкцията на нашето народно стопанство, стопанство не за капиталистически печалби и натрупване частни богатства, а за правилното удовлетворяване нуждите на народа, за повдигането материалното и културно ниво на трудещите се от града и селото; за полагане най-големи усилия, за икономическия напредък на народната Република и за разчистване пътя за освобождение трудещите се от всяка експлоатация; неуморна просвета и възпитание на младежта и особено на нейните кадри в дух на истинска демокрация, в съгласие с принципите на прогресивната наука, любов към творческия и полезен труд и верност към родината — в това именно, по мое мнение, биха се заключили главните цели и задачи на Единния съюз на демократичната младеж. При това нужна е ясна перспектива за пътя, по който върви нашият народ и всички демократични народи. Тоя път е не назад към капитализма, главен източник на всички народни бедствия и агресивни войни, а път към социализма като общо-народно спасително историческо дело“.

Няма съмнение, че тези програмни начала, дадени от др. *Димитров* ще легнат в основата на програмата на Съюза на демократичната младеж, която ще бъде приета заедно с устава, на втория конгрес на ЦКДМ и първия учредителен конгрес на Съюза на демократичната младеж, който ще стане през месец декември т. г.

В решението на Националния комитет на Оте-

чествения фронт по единството на младежта се определят основните организационни начала на единния младежки съюз, а

1. Създава се стройна, единна младежка организация с индивидуално членуване на всички ремсисти, земсисти, млади социалисти, млади звенери, млади радикали, емосисти, студенти, младежи от масовите организации и безпартийни младежи. В Съюза на демократичната младеж ще членуват млади работници, млади селянчета, занаятчии, ученици, студенти, младежи и девойки без разлика на вяра и народност.

2. Ръководствата отгоре до долу са изборни, въз основа на демократичния принцип. В ръководствата ще влизат най-добрите, ползващи се с най-голямо влияние и авторитет младежи, без обаче да се спазва принципа на паритета. При строежа на организациите ще се спазва принципа на демократичния централизъм.

3. Основа на Съюза на демократичната младеж са единните общо-младежки дружества по села, квартали и училища. Всички съществуващи младежки групи заедно с безпартийните младежи се вливат в тези общо-младежки дружества.

4. Отделните младежки организации престават да съществуват. Плаща се един членски внос, създава се един общ младежки вестник, наречен „Народна младеж“ или „Демократична младеж“.

5. Съюза на демократичната младеж ще носи голяма отговорност за ръководството и работата на физкултурните организации.

6. ЕМОС, ОСНС и Септемврийче се превръщат в поделение на Съюза на демократичната младеж, като запазват своята специфична форма на работа сред учащата се младеж. В училищата и университета се създават общо-младежки дружества.

7. Съюза си поставя за задача — борба за окончателна ликвидация на фашизма, за обуздаване и пълно сломяване на капиталистическата реакция и за пълно затвърдяване на истинската народна демокрация у нас, борба против империалистическата агресия; непоколебима защита на националната независимост и суверенитета на нашата Република; активно участие във възстановяването и реконструкцията на нашето народно стопанство; неуморна просвета и възпитание на младежта и особено на нейните кадри в дух на истинска демокрация; любов към творческия труд и вяност към родината; обучение и подготовка на младежта за построяване социализма у нас.

Централният комитет на демократичната младеж излезе с временни правила за изграждане Съюза на демократичната младеж, в които се дават конкретни указания, как да се изгражда Съюза на демократичната младеж.

1. По села, градове, квартали, фабрики, учреждения, училища, университети и пр. се създават единни общо-

младежки дружества. Членуването в тези дружества е индивидуално — всеки ремсист, земсист, социалист, звенар, радикал, физкултурник и пр. подава по отделно заявление за влизане в единното общо-младежко дружество.

2. Ръководството на РМС, ЗМС и пр. и физкултурните и други масови организации до образуване на дружествата на демократичната младеж съставят инициативен комитет, който подготвя, организира и провежда свикването на общо-младежко събрание и избирането на ръководство на единното общо-младежко дружество. Избирането на ръководства става без спазване принципа на паритета, т. е. не е задължително, както това беше преди да влизат по двама представители на РМС, ЗМС, ССМ, а се избират най-добрите, най-авторитетни и най-подходящи младежи, които със своята работа са показали, че могат и ще работят за преуспяването на младежкото движение в нашата страна. В ръководството влизат непременно и представители на физкултурните организации.

Сега, когато се създава новия Съюз на демократичната младеж не бива да съществува страх от привличането на младежи, които в миналото са членували в опозиционни младежки организации, стига те да приемат днес присърце делото на демократичната младеж.

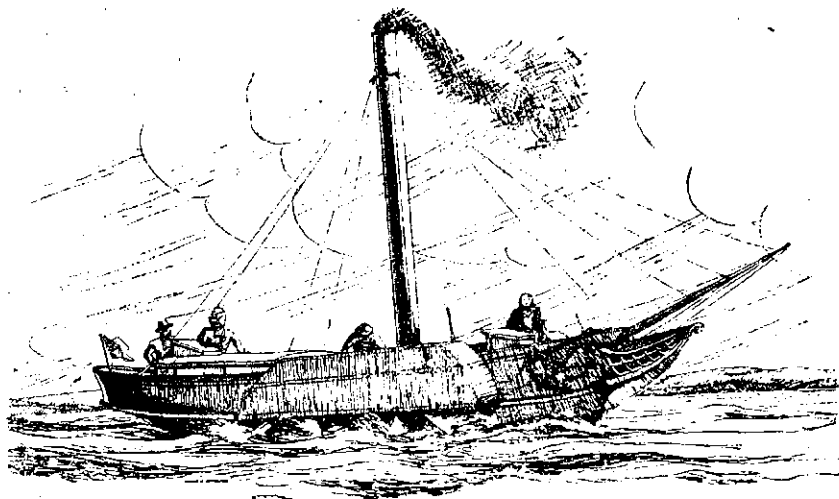
Пред новоизградените дружества сега предстоят три основни задачи — да организират трудовата дейност, културно възпитание и художествена дейност и физическо възпитание сред българската младеж.

Съставянето на Съюза на демократичната младеж е голям патриотичен принос към пълното изграждане на единството на българския народ и решителна крачка към даване по-голям размах на младежкото движение в България. Физкултурната младеж и физкултурните дружества и организации имат за свой основен дълг да подпомогнат най-активно с всички сили изграждането на дружествата за демократична младеж по села, градове, фабрики, предприятия, училища и т. н., включвайки се най-активно в инициативните комитети, изпращайки своите най-добри и най-авторитетни хора в ново-изградените ръководства. Въпрос на чест на дълг и на гордост на всеки един физкултурник трябва да бъде влизането му в Съюза на демократичната младеж. Пред нас, физкултурниците, стоят големи задачи: да проведем всеобхватна разяснителна и организационна работа, така щото в най-късо време да не остане нито един младеж-физкултурник, който да не е член на Съюза на демократичната младеж. Да бъдем първи в изграждането на единния Съюз на българската демократична младеж!

Да живее Съюза на демократичната младеж!

Да живее Отечествения фронт!

Да живее ръководителя и вдъхновителя на физкултурното движение в нашата страна, любимаца на българската младеж — др. Георги Димитров!

ФИЗИКО-ГЕОГРАФСКИ ОСОБЕНОСТИ НА ЧЕРНОМОРСКИЯ НИ БРЯГ

Българският черноморски бряг от село Иланлък до устието на река Резовска е доста разнообразен. Той може да се раздели на: *Добруджански* от Иланлък до гр. Варна, *Варненски около гр. Варна*, *Авренски*, *Лонгоски около устието на р. Камчия*, *Старопланински*, *Бургаски* и *Странджански*.

Добруджанският бряг има почти отвесна север—южна посока със стръмни морски брегове. Причината за стръмните брегове се дължи на плочестия характер на Добруджа. Скалите, от които се състои морския бряг са пясъчници и варовици главно от горната креда и терциера. Тези скални формации, особено терциерните, много лесно се поддават на действието на морската вода и морски вълни, на абразията; долните пластове овлажняват, попиват морската вода като сунгер, частите на скалите се размекват и лесно се отнисат от морските вълни. Образуват се навеси и вдлъбнатини като пещери; ослабва съпротивата на скалите и под огромната по-горна тежест пластовете се пукат и на блокове се откъсват и срутват покрай морския бряг, а там постепенно биват разбивани и отнисани в морското дъно. Така се образуват на места брегове с почти отвесни стени, какъвто е случая с нос Калиакра, бреговете около Балчик и др. Но на много места има чудесни тераси, стъпала покрай морския бряг. Тези тераси особено характерни при Варна, Балчик и др. се дължат на подхлъзвания на цели блокове по глинестите влажни основни мергели, така че долните основни скали отиват напред и целия блок от отвесно, заема хоризонтално положение, дори долните части се изправят нагоре, а горните падат надолу. Така се образуват обширни хълмисти области между морето и високата част на брега, много плодородни, покрити с лозя и градини. По тези тераси са разположени и къщите на градовете и селата. Но поради предвижване на земните пластовете, сградите са заплашени от срутване.

Така, че Добруджанския бряг е варовит, стръмен, някаде терасовиден, с малки заливи и полуостровчета; острови обаче няма. Този бряг не е залесен и добре използван от местното население. Условия за по-гъсто население има. Главните търговски селища са Балчик и Каварна; като дебуше на Добруджа е и гр. Варна.

Варненският бряг се очертава с Варненския залив между Галата и Св. Константин. На обширната морска пясъчна тераса е разположен град Варна, а неговото пристанище около устието на Варненския лиман. За образуването на Варненското пристанище е допринесла реката Провадийска, която преди милион геологически години се е вливала направо в морето при гр. Варна, като е образувала тясна с отвесни скали речна долина. През терциерната епоха става издигане на морското дъно и нахлуване на морската вода в устието и коритото на Провадийската долина и се образува Варненския лиман с красивото тясно и продълговато като широка река, Варненско езеро, което с изкуствен канал се свързва с Беловското езеро. Тези две езера не можем да кажем, че се използват от морска България за масов спорт, въпреки че представляват отлични места за това. Варненският залив е добре залесен, ситната ивица от бял и чист морски пясък създават условия за най-красивия морски плаж в

Югоизточна Европа и България. И действително гр. Варна е световно известно летовище. Варненският залив, ако се издълбае, ще може да побира големи океански кораби.

След Варненския залив следва *Авренското пласкогорие* с доста стръмни брегове, рядко население, но добре залесени. Тук стават често срутвания. В основите на скалите се откриват тънки прослойки от каменни въглища, които нямат практическо значение.

Устието на Камчия или *Лонгоза* представлява един обширен триъгълник залесен от огромни дървета, като се образува прочутата гора — Лонгоз. Триъгълникът е запълнен от наносите на реката Камчия. При наводнение или след поройни дъждове целият триъгълник се напълва с вода и гората става плаваща и особено красива. Но вълните на морето постоянно изхвърлят пясък и го натрупват пред устието на реката, дори го затлачват. За да се оттече реката трябва да се пробие пясъчната преграда. Този триъгълник — Лонгоза, също така е бил лиман-езеро като Варненското, но наносите на реката Камчия са го постепенно запълнили.

Старопланинският бряг се характеризира с това, че Източна Стара планина постепенно се снишава и при нос Емине завършва с 50 м. височина. Какво става със Старопланинската верига: дали тя свършва тук или продължава по дъното на морето към Крим и Кавказ или към Мала Азия в Понтийските планини? Този въпрос е спорен и по него има различни предположения. Той ще се разреши тогава, когато подробно се изследва релефа на морското дъно.

Бургаският залив много по обширен от Варненския е част изглежда от низката зона идваща от задбалканските полета или коридор. Блатата в залива показват, че и тук са ставали перпендикулярни движения на морския бряг. Тук имаме вече и островчета.

Странджанският бряг е успореден бряг. Склоновете на Странджа планина потъват в морето, образувайки чудесно нарязани брегове-заливи, полуострови и островчета. Устията на реките са лимани, Това показва, че Странджанският бряг се намира в фаза на потъване. Той е добре залесен и един от най-красивите, особено там където цели гори плуват във вода, а на повърхността на водата се белеят морски лилии. Странджанският морски бряг може да бъде по гъсто залесен.

Изобщо, физико-географските условия на Черноморското ни крайбрежие показват, че като се имат предвид някои особености на скалите, морската абразия, движението на морския бряг в миналите и сегашни времена, разчленението на брега, минералните богатства, климата и пр., в бъдеще могат да се очертаят прекрасни перспективи за един по-интензивен и творчески стопански живот по нашето крайбрежие, което все още е една целина, която предстои да бъде със средствата на модерната техника най-рационално използвана.

Напред към по-плътното и рационално използване богатата, които ни предлага нашето Черноморско крайбрежие и Черно море! Това ще подобри благосъстоянието на българският народ.

Сведения за чуждите флоти

ИТАЛИЯ

САЩ се отказват от тяхната част от италианската флота

На 4 октомври през време на дебатите върху общата правителствена политика, която Сфорца, министър на външните работи, е съобщил, че правителството на Съединените щати има намерение да се откаже от тази част от италианската флота, която им се припада съгласно клаузите на мирния договор. Министърът прибави, че се надява, че и другите сили, които са подписали договора, да последват този жест на САЩ.

Американското решение е потвърдено от официален източник във Вашингтон, като се уточнява, че военните кораби оставени на Италия трябва да се минат като старо желязо, а само спомагателните кораби, като: ремаркьори и кораби-цистерни, могат да бъдат употребени от търговската италианска флота. Това решение ще позволи на Италия да икономиса разходите по подготовката и доставката на тези военни кораби, които тя трябваше да предаде на САЩ — задължение определено от мирния договор.

Раздялата на италианската флота беше установена от съюзническата комисия, но не се изнесе публично. Великите сили решиха, че те ще могат по свое усмотрение да се откажат от всичките или част от плавателните съдове, които им бяха дадени, но това дето ще се върне на Италия трябва да мине като старо желязо, освен спомагателните кораби.

ПОЛША

Закупуване кораби от САЩ

Закупените от Полша кораби от САЩ за 50 милиона долара, до края на тая година ще трябва да се приберат в полските пристанища.

След нужните поправки и преобразувания на някои от единиците цялата тази флота ще бъде в услуга на пристанищата за морско и речно плаване.

Освен това Полша сега закупи от САЩ един кораб от типа „Либерту“, който ще носи името на „Килински“.

ГЪРЦИЯ

Мощността на гръцката търговска флота

Според официалните данни, публикувани през м. юни т. г., Гърция е притежавала в този момент 1.223 000 тона кораби разхвърляни върху 241 единици.

Тези цифри не съдържат 640.000 тона кораби, които са гръцка собственост и плуват под чуждо знаме. Преди войната гръцката търговска флота се състоеше от 577 парахода имайки един общ размер 1 836,315 тона. Загубите поради войната възлизат на 74% от наличността, от които 375 товарни от всичко 506 такива и 52 линейни парахода от всичко 55.

Сегашната флота се състои от 164 товарни кораба с тонаж 740.868 тона плюс 60 парахода от тип „Либерту“, тонаж около 430.000 тона. Освен това има 14 парахода (пакебот) на общо 14.994 тона и един линейен трансатлантически параход от 16.990 тона. Гърция освен това получи 2 бивши германски единици

РОМЪНИЯ

Ромънското правителство финансира морския строеж

Морските ромънски корабостроителници „Динамика“ — от Турну-Северин, които изпълняват правителствените поръчки, са получили една голяма финансова помощ от Министерството на финансите за да могат да ускорят темпото на текущата работа

МОРСКА ТИШИНА

Едвал ветрец вет гали лентата на флага,
с гръд тиха глъд играе, сяснена след сбада.
В метти за щастие като годеница млада,
пробудн се, въздохне и пак заспи беднага.

Платната като хоругви, щом запре войната
на голи мати дремят. Пътникът се смее,
морякът отпотиба. Леко се люлее
като пригвозден с котва корабът във вадата.

Море! Живей всред твоите весели гадини
полюп, кой спи на дъно, щом тъмней небото,
а в тишината дълги нипала избува.

О мисъл! В твойта дъзна, в дъри в зли години
на спомен хидра дреме; а кога сърцето
в спокойствие потиха, нокти в него впиба.

БУРЯ

Платна раздрани, трясък, буря вий победна,
злобещо екнат полни, ужас, вих на хора —
моряците изпускат ей бжежа в умора —
в кръв слънцето захожда с надежда последна.

Личуващ пуска вихър, по борда солени,
на дипло, ще се вдига там из дъзна блажна,
към кораба настъпа вет смъртта продажна,
като войник шурмуващ кули положени.

Едни лежат премрели, други кършат длани,
в другарски skutи този, хвърляйки се, пада,
смъртта онези молят, смърт да се не губа.

Встрани единичк пътник мислеше в мълтане:
„Щастлив е този, който губи сила млада,
що знае да се моли и да се збогува!“

Пребеде от полски: **Николай Ковачев**

Б. Р. — Настоящите сонети, посветени на морето, от полския поет Адам Мицкевич, поместваме по случай предстоящото отпразнуване 150 години от рождението му. Във връзка с това поета Николай Ковачев е сложил под печат книгата „Адам Мицкевич — избрани съчинения“.

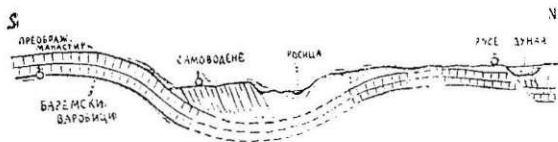
Геологична история на Дунава

Достатъчно е да се погледне коя да е физическа карта на северната част на Балканския полуостров, за да се хвърли на очи обстоятелството, че съществува голяма разлика в терена на България и Румъния, рязко разграничена от течението на река Дунав. От едната страна, влашката земя лежи ниско, означена на картата като просторна зелена равнина, а отсам се издига като ръб над Дунава високият средно 70 метра български бряг, зад който се стеле хълмистата наша Дунавска равнина. Красивите бели варовити скали, които образуват челото на българския бряг и между които има превъзходен камък за градеж, както она при Белене и Русенско, изчезват изведнаж отатък Дунава и нашите съседи са принудени да вземат от нас бял варовик, за да облицоват модерните си постройки. Впрочем, те също биха могли да вадят там от тоя камък, но за тая цел трябва да копаят до 200—300 метра дълбоко във влашката земя.

Какво е станало от двете страни на Дунава, та десния му бряг се явява сякаш изрязан с ножица и стърчи подобно на тротоар над ромънската земя? — Ясно е, че тук северната област на Балканския полуостров се е разпукнала по една надлъжна линия и северната ѝ половина е хлътнала към 300 метра ниско, спрямо южната. По вдлъбнатата линия именно на тоя геологически *разсед* е потекла великата южноевропейска река. Този разсед е оформен най-добре от с. Арчар до Силистра, където Дунав подема на север през равнината.

На запад от Железни врата, където се притискат Карпатите със Старопланинската система, — Дунав тече също по една просторна равнина, *Панонската*, една изцяло хлътнала земя, заградена от дъгите на Карпатите и Динарските алпи, които се затварят отново нагоре, към изворите на реката. Така че, Дунав тече надлъж през две големи овални равнини, оградени като осморка от планини, като се провира през тънката кръстоска на техните линии.

Като стоим на брега на могъщата река, ние бихме помислили, че нейните мътни води са се

Кредните баремски варовици от Стара планина потъват под цялата Дунавска равнина и излизат отново към брега на Дунава.

стичали вечно по тия места. Те са текли там наистина още преди човек да съществува, но не много по-отдавна. Тебширените скали на нашия бряг ни учат на това. Те и другите варовити скали са образувани от несметни количества черупки на морски животни. Значи, тъдява се е намирало море, в което са живеели тия животни, измрели са и са оставили телата си. Изследвания из цялата Унгарска и Долнодунавска равнина показват, че някога върху тях се е простирало море, както и върху други части на днешните материци. Или, както казва Аристотел,

През огъня на революцията и Отечествена война моряците от Съветския флот със своя пример показаха чудеса от храброст. На снимката червенофлотци в момент на десант, през втората световна война.

„там където е суша някога е било море, и там където е море, била е суша“. Отначало, много отдавна в историята на Земята, върху сегашната горно и долнодунавска низина са лежали северните крайни води на великото старо Средиземно море, което се е простирало до Източна Азия. Тук то не е било дълбоко, но прибрежните му води, богати със живот, са утаили именно кредните варовици, които у нас се спускат от склоновете на Стара Планина, под цялата Дунавска равнина и се извишават отново по дунавския бряг, в Панония и Влашко те са хлътнали дълбоко. Когато преди 30-40 милиона години по тия крайбрежия се е занадигал големият планински гръбнак на Алпите, Карпатите, Динаридите и Балкана, той откъснал част от голямото Средиземно море и образувал второ море, успоредно на него, от днешна Виена до Урал. Това още по-плитко почти затворено море, постепенно се избутало още по на изток и станало почти безсолно от притока на реките. Днес го наричаме *Сарматско море*, по името на интересния старинен народ, който после е живял по тия места. И то е покривало голяма част от Северна България, Унгария и цяло Влашко. В неговите води са живели множество миди и охлюви, които са дали груби и дебели варовици, които днес лежат върху кредните пластове — у нас в Добруджа и някои места на Северна България.

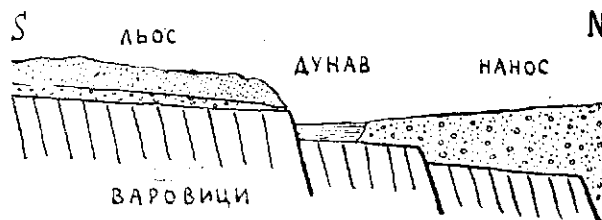
След това под водите на Сарматското море са станали енергични раздвижвания на земната кора — образували са се няколко хлътнатини и се издигнала Кавказката верига, от което се е разделило на три басейна: Черно, Каспийско и Аралско море. Може би от същото движение след оттеглянето на Сарматското море от Балканския полуостров, е станало хлътването и на Влашката и Панонска земя, и по тази наклонена към изток пътека е протекла р. Дунав. Това ще да е било към края на Третичната ера, през Плиоцена, значи около преди един-два милиона години, колкото трябва да се смята възрастта на Дунава. Дунав е една плиоценска река — от едно време изобщо на обилни валежи.

Това е времето, когато наблюдава да се появи човешкият род върху Земята, а не е чудно някой наш непознат предшественик да е наблюдавал промъкването на великанската речна лавина през Железната врата насам по зеящата още цепнатина на влашкия разсед. Големите количества чакъл и пясък, които Дунав влачи чак до устията си, а така

също и притоците му, са напълнили Панонската и Влашка хълмнатина с дебели наноси, върху които се образуват плодородни земеделски почви.

Следващото действие от земната драма са такива изобилни дъждовни снежни валежи в Европа, от които настъпва първото голямо залежаване, преди около 600 хиляди години. Когато ледниците в Средна Европа се стопяват, на мястото им остават обширни пустинни равнини, покрити с подледников прах. В оголените места са духали силни ветрове, които са докарвали тоя прах към долнодунавската равнина и са покрили с него почти цялата тогавашна наша земя и Влашко: като се е сбил този прах, образувал се е до 30 метра дебел *лъос*, който покрива най-отгоре Дунавската земя и образува красиви чела върху варовиците на високия дунавски бряг; *лъосът* е плодороден, а от изветряването му се получават кафявите крайдунавски почви. Към Стара планина и по на юг този *лъос* е измит от повърхните води.

Така че, Дунав е резултат първо на нагъването на двете дъги на средноевропейските планини,

Варовиците на Дунавската равнина са потънали в Ромъния и Дунав тече по техния разсед.

по чиито междинни земи той тече, после на хлътването на тия земи и процепването на понтийската област в съседство с Черно море.

Богомил Кънчев.

МОРЕТО В ИЗКУСТВОТО И ПОЕЗИЯТА

Разцветът на материалната и духовна култура на народите в древността започва от тогава, от когато те влизат в контакт с морето. То бързо съдейства, както за тяхното икономическо процъфтяване, така и за разрастването на художествения им творчески дух. По-рано планините с природните стихии, а сега морето пробужда тяхното въображение и те бързо създават митология, изкуство и поезия.

Така стихията на морето започва да се отразява в поезията и изкуството на Асировавилония и Египет, има своето огромно влияние върху древноелинската култура и оформяване на нейната богата митология, оказва въздействие върху древния Рим и след средните векове влияе върху възраждането на цялата европейска култура. Морето раздвижва човечеството, морето създава културното човечество.

Античната митология на елините е наполовина под влиянието на многоликия образ на морето. Тук гениалното въображение на древния грък е създавало образа на Бога на морето Посейдон (Нептун). Той е съперник на Зевс и живее в своя златен дворец в дълното на Егейското море. Неговият образ е величествен. Той е седнал на своята колесница, теглена от коне с бронзови копита и златни гривни, а сам той държеш тризъбец. Неговата сила и неговият род, от многобройните му синове и дъщери, съперници на Бога на земята Зевс и Бога на подземния свят Хадес.

Афродита (Венера) е най-финното олицетворение не само на женската, но и на морската красота. Тя е дъщеря на Зевс и титанката Дидона, дъщеря на Океана. Според легендата тя се е родила от пияната на морските вълни. Тя се е оформила в няколко образа: Афродита Пандемос (Земна), Урания (Небесна), Понтия (Морска), а най-вече Афродита Анадиомене (излизаща от морето), която е дала и най-обилен материал за древното изкуство.

Така морето посредством своите богове и богини е станало предмет в древноелинската поезия. Повече от половината на най-великото произведение на световната поезия — Илиадата, е поезия

на морето. С образите на морето са изпълнени както епосът, така и драмата на древна Гърция. Обаче морето е оказало най-огромно влияние върху древноелинската скулптура. Тук изваяните богове и богини от гениалното въображение на древния елин, са намерили неповторимо въплъщение в мраморите на Праксител, Мирон и Лисип. Това е най-съвършената музика постигната досега от човека и завещана на поколенията в мрамор. (Аполон Белведерски, Афродита Киренска, Афродита Книдска, Хермес, Афродита Ерос и Пан, Нил и пр.).

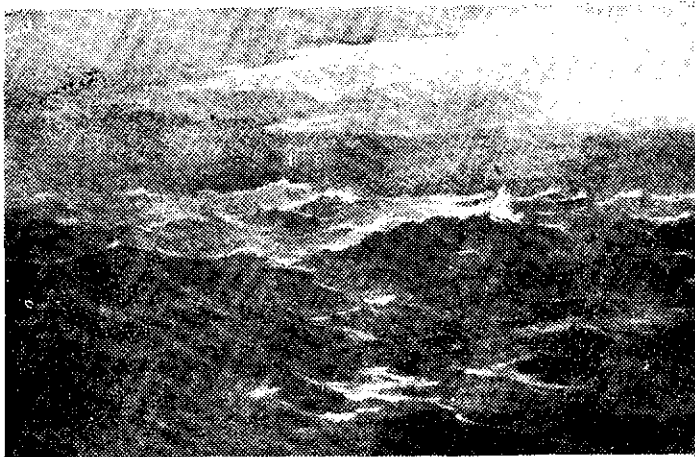
Морето дава образ не само на древноелинската поезия и изкуство, на древния Рим (Виргилий-Енеида) и неговият стремеж към хегемония над морета и океани, но то разраства своето влияние, както през средните векове, така и през новото, следренесансово изкуство на европейските народи. Морето дава отражение в пластичните и тонични изкуства на новия европейски човек. Извънредно много са мотивите в новата европейска скулптура, където морето, чрез своите оформени антични образи, е предмет на възпроизвеждане. Много морски мотиви в античен стил, са предмет на вътрешна архитектура и декорация в много европейски архитектурни паметници, фонтани и дворцови украси.

Обаче най-голямо влияние е указало морето в обшоевропейската живопис. Тук то е обикнат мотив предимно в творчеството на ония художници, чиито народи живеят непосредствено до морето. Така са се оформили големи „маринисти“ в английската, френската и италианската живопис. Обаче над всички се издига като най-голям майстор на морето руския художник маринист Айвазовски. Той е ненадминатият най-голям майстор на многоликата поезия и неуловимият колорит на морската стихия. Като се има предвид, че морето в живописста е един от най-трудните мотиви, можем лесно да си обясним, защо мировата живопис ни е дала само един велик и неповторим Айвазовски. Затова неговите шедьоври са рядка ценност в най-големите дворци и музеи на света. Необходима е една обширна характеристика на неговите произведения, за да

може да се почувствува постигнатата от геният на Айвазовски кулминационна точка на „морето в изкуството“.

Морето също така е обикнат мотив за създаване в общоевропейската литература. В лирични, епични и даже драматични произведения („По вълните на морето и любовта“ от Грилпарцер), ние имаме хиляди превръщания на морската красота и стихия.

Морето като мотив в нашата живопис и поезия също е значително застъпено. За гордост на българското изобразително изкуство ние имаме добри маринисти, чиито произведения се ценят по-

Море

от М. Жеков

вече в странство, отколкото у нас. Най-даровити от тях са Мутафов, Марио Жеков, Георги Велчев и др.

В областта на нашата най-нова поезия ние имаме доста поети, които истински чувствуват морето и творят непосредствена поезия. Това са П. А. Шишков, Елисавета Багряна, Никола Ракитин и др.

Шишков написа незаменими морски разкази, Багряна, с присъщият ѝ стихинен размах даде най-хубавите лирични творби във връзка с морето („Бретан“, „Черноморски песни“, „Морето“, „Калиакра“ и др.). Ракитин посвещава по-големият дял от поезията си на морето (сбирка „Морско лято“, „Химн“, „На брега“, „Буря“, „Морски вятър“). Обаче първичната мощ, необятността и многообразието на морето, тъй трудни за овладяване, още не са станали стихия и същност на някои български поети. В това отношение най-голямо постижение е направил Яворов. Душата на Яворов е една стихия, едно духовно море. Той обичаше да казва: „Аз не живея, аз горя“. И той се е домогнал най-много от българските поети до мощта, необятността и многообразието на морето в две от най-хубавите си стихотворения — „Нирвана“ посветено на Боян Пенев и

ЗАВЕТ

„Един завет, о братя, ще остава:
умра ли в мир — нещасник, или свърше
честит в борба, — недейте ме заравя
при другите, в пръстта, за черви мърша.

Свещен завет, свещено да се пази:
чрез огън в прах трупа ми превърнете. . .
Посред море, на бури и талази —
и само там праха ми поверете.

НАРОДЕН СЪЮЗ ЗА СПОРТ И ТЕХНИКА

ДЕКЛАРАЦИЯ

НССТ с ентузиазъм посреща и одобрява декларацията на НК на ОФ, в която се прави преценка на вътрешното и външно положение на страната.

НССТ с въодушевление посреща решението на ОФ за по-голямото и тясно сплотяване на демократическите сили у нас, чрез превръщане на ОФ в единна политическа организация на демократичните сили в България. За изграждането на непоклатимото единство на българския народ, младежта сплотява своите сили в единен съюз на демократичната младеж в България. НССТ изхождайки от този общонароден и общомладежки интерес, приветствува решението на V конгрес на РМС, XI конгрес на ЗМС, ЦК на ССМ, ЦК на младежкия съюз „Звено“ и ИК на младите радикали за създаването на *Единен съюз на демократичната младеж в България*.

Няма никакво съмнение, че Единния съюз на демократичната младеж в България ще даде нов тласък за развитие и ще разкрие нови хоризонти пред физкултурата, техниката и спорта в нашата страна.

НССТ като неразделна част от общомладежкото демократично движение, ще даде всичките

си младежки сили, жар и ентузиазъм по разясняване значението и изграждането на общомладежки дружества по места. С помощта на Съюза на демократичната младеж, НССТ ще изиграе голяма роля за патриотичното възпитание и подготовка на младежта за труд и отбрана на Родината.

НССТ със своите младежи, добре усвоили техниката, се влива в общата струя на младежкото единство и стои здраво на, страж за запазване на националната независимост и държавен суверенитет.

Да бъдем първи в изграждането на Единния съюз на демократичната младеж.

Нито един член на НССТ да не остане вън от Съюза на демократичната младеж.

Да живее ОФ — единната политическа организация на българския народ!

Да живее *Единния съюз на демократичната младеж в България!*

Да живее Народната и независима *република България!*

Да живее вожда, учителя и любимеца на българската физкултурна младеж др. *Георги Дамитров!*

ИК на НССТ

КАПИТАН ДРАГО

(Продължение от бр. бр. 7-8)

и в него салон . . . салон . . . „кеюткомпания“, както се казва на параход . . . Но трябва кил . . . едно дърво за кил няма да стигне, и дѹма да не става! Той ще намери две дървета, не трябва да са кухи . . . а . . . неможе. Те трябва да звънят като стомана, странджанска стомана и да тежат та . . . И ето Драго почуква кората . . . почуква като кълвач избраните дървета, почуква ги, клати глава и отминава. Не му се харесват, не стават.

Дребният водач, изгорелия от слънцето и недождаване странджанец, върви след него, гледа го, чуди му се на ума като почуква дърветата, па махна с ръка — нему какво му е, нали му се плаща да го води, ще го води където иска. Най-после Драго намери едно дърво и се зарадва като дете . . . хубаво, право дебело и звънти, звънти като песен и той се усмихна, заобиколи няколко пъти дървото, почука го огледа го, пак го почука, пак го огледа и най-после викна към странджанеца:

— Това дърво ще отсечеш ей от тука, до самия корен и ще гледаш да не го пукнеш. Пукнеш ли ли го — отиде . . . нищо няма да излезе, разваляш цялата работа и пари няма да получиш.

Странджанецът гледаше Драго, гледаше го и недоумяваше — „Какво пък ще му стане от някаква рязка на това дърво . . . все е дърво . . . луд човек“. Но се почеса по черния си врат, плю без да му се плюе и каза:

— Бива . . . и пак се почеса по врата.

— Ама точно след четири дена да е при мен, чу ли! — натърти Драго.

Странджанецът пак се почеса по врата, застъпя от крак на крак и пак рече под носа си:

— Бива.

После Драго обикаля до вечерта и намери второ дърво за кил, намери и криволици за ребра и късно вечерта се метна на мотоциклета и се прибра в бърлогата си.

. . . След няколко дни на задната част на пристанището, върху пясъка изникна барака и весело запя трион и ударно отекнаха брадви. Драго започна нов кораб големия нов коръб от 500 тона. Всеки ден прииждаха любопитни хора на тълпи да гледат чудото — 500-тонен кораб — та това е цял параход . . . Те гледаха проснатите дебелите дървета здраво залостени едно с друго — гръбнака на големия кораб, гледаха и мереха с крачки. Помързелите само гледаха и питаха Драго.

— Е, аритлик . . . колко ще е дълг кораба?

Драго първите дни при всеки въпрос на любопитните, изказваше своята голяма радост, която го караше да потръпва от гордост и весело отговаряше. Но после му омръзнаха всички тия зяпловци и почна да ги пъди.

Веднъж дойде при него стар негов познат и приятел, стар познавач на морски строежи и започна:

— Бре, бре, бре, ц. ц. ц. Драго, тая работа твоя ли е. . .

— Моя е. . . — отвърна Драго и се нахрани да изругае, но се въздържа.

— Бре, тя голяма работа, бре. Знаеш ли ти, че Колумб е открил Америка с 3 корабчета по 35

тона всяко. Ама ти и океана може да прегaziш като нищо.

— Може! може, ама стига си ми дрънкар, че като те фрасна по главата с тоя кърпел — и му показва едно здраво дъбово ребро — само на Колумбовци ще ми станеш! Не може да си гледа работата човек от вас — и се залови да мери, да мери да направлява работата.

Приятелят му го изгледа учуден, зацъка език и каза под носа си:

. . . — Мартин Идън в диво състояние . . . Това си ти Драго. . .

Но Драго го дочу и разярен пак се разкряска.

— Какво, какво ми ги разправяш?

— Такова — озъби се и приятеля му — ти си един Мартин Идън в диво състояние! Знаеш ли кой е Мартин Идън?

— Неznam.

Неznam я. . . а трябва да знаеш. Ще ти донеса книгата, да я прочетеш.

— Не ща — не чета.

— Не четеш, но трябва да четеш.

— Не ми трябва. . . — и той пак се залови за работата си.

Някаква първична груба сила показваше пътя на Драго и той принасяше всеки ден материал, вглеждаше се в чертежа на кораба направен му от някакъв си инженер и моторницата напредваше. Скоро скелета на огромната моторница се озъби. Драго се качваше върху него, заставаха на кърмата му и правеше сметка кога ще го довърши и гледаше далеч в хоризонта на залива и в мозъкът му се рисуваха картината, дългоочакваната картина, когато той ще застане на капитанското мостче, и през говорителната тръба ще даде команда:

— Преден!

Но бързо слизаше и бягаше при „Морски вълк“, и „Стария вълк“ — двата му готови кораби. да носи дърва, траверси, въглища, за да вади пари за новия кораб.

Тоя ден Драго тръгна за града при управителя на близката мина да води преговори за преноса на минни подпори. Нещо се дърпаше директора и не искаше да му даде обещаната цена.

В своите работни дрехи и нова морска шапка, той влезе в елегантно поддържания кабинет на господина директора и седна до посочения му стол. Той седна и цял потъна в мекия стол и не можеше да се стърпи да не изкаже възторга си.

— Ой, че меко, като люлка! и се друсна дватри пъти във фотьойла — и си помисли: „Ще си купя такива столове за новия кораб“.

Директорът му даде кутия цигари със златни крайове и подкани:

Заповядайте г-н Иванов.

Драго взе една цигара, запали от подадената запалка и смукна дълбоко от хубавия тютюн, и пак не се стърпя и гласно помисли:

— Ой, че хубави, — и пак дръпна дълбоко от цигарата.

Директорът гледаше тоя мечо и почна разговор от далече от далече и чак след половин часов път далеч от темата току зададе въпроса на Драго:

— Е, Драго, по колко лева ще ми носиш кубика подпори за мината?

— Ами по колкото съм ги носил.

— Кажй де, кажй колко.

— По 120 лв. кубика

— Ха-ха-ха-аа! — Все една и съща песен! Ами ти не знаеш ли, че Станчо е хванал всички малки моторници и предлага да вози по 100 лв. кубика, а?

— Кой, Станчо ли? — кипна Драго и стана от стола цял разпъхтян.

Директорът, постигнал големия ефект, продължи спокойно, като че ли нищо не е забелязъл:

— Станчо. . . и на ден ще ми товари двойно повече, отколкото ти с твоите две моторници. Но нали си ми постоянен преносвач — хайде — казвам „Той да бъде“ . . . Е, какво ще кажеш. . . Но, чакай. . . върви ли новия кораб . . .

. . . Драго потръпна и бавно отговори.

— Върви. . .

— Как ще го кръстиш.

— „Вълк“.

— Е как така — единия е „Стария вълк“. други „Морски вълк“ а този „Вълк“. Все вълци ли. Какво ще ги правиш все вълци.

— Така! Нека да са вълци, да ядат такива вълци като теб.

— Ха ха ха-ааа — че защо, бе Драго, защо да ме ядат. Аз лош човек ли съм?

— Абе, не си лош, ама. . .

— Хайде, да оставим вълците на спокойствие. Та на въпроса. Ще ми возиш ли подпори по 100 лв, кубик, казвай?

По тялото на Драго полазиха мравки. Той инстинктивно почувствува играта на господина директора и всички клетки на тялото му се потърсиха от възмущение. Разбра той, че този господин иска да го чупи, да си играе с него и скочи прав. После властно протегна дясната си ръка със свити всички пръсти, а между тях останал да стърчи само средния и натъртено рече:

— На! За сто лева! Нека ти ги кара Станчо! — и затръшна вратата след себе си, свършил преговорите за работата, от която зависеше довършването на новия му кораб, от която зависеше осъществяването на мечтата му.

Излезе той на улицата нервен, тръпен, но свободен, волен и дълбоко въздъхна. Задуши го просторния кабинет на господина директора. А директора на предприятието се ухили след Драго и по тлъстото му лице застина мазна усмивка:

— Хе-хе-хе-ее, дърво с дърво, ще те пречупя аз както си знам. . . т. . . Дива първобитна сила! — и потръпна като си представи големите корави юмруци на Драго.

Мина се една година Драго пренася риба, камъни, дърва за горене и едва свързваше двата края — нямаше ли подпори, нямаше ли редовна работа, нямаше и хляб за новия голям коръб. Вечер Драго застава край изоставения скелет на големия кораб, гледаше почернелите и попукани вече ребра и в главата му кипеше буря. Тогава стискаше юмруци и цял разтреперан от яд се тръшкаше върху тревата, търкаляше се по нея и ревеше като звяр. Тогава никой не трябваше да се мярка пред очите му; той би извадил за миг душата му от нещастното му тяло.

Веднаж след като беше дълго спорил с рибарите за навлото по донесената им риба, той пак се

отби при скелета на големия кораб. Беше привечер. Късното есенно слънце се скриваше вече зад низката Странджа и обливаше със злато почернелия огромен скелет. Морето сякаш спеше, приспивано от топлиите лъчи на слънцето и не помръдваше. Глазуриси, като малки бели петна, уморени от дневното бягане, спяха върху тихата вода. Пристанището беше потънало в слънчевото злато.

Драго приседна на големия камен блок до скелета на кораба и умислен се загледа в него. Гъстите му вежди се сгърчиха и припадъка на отчаянието скоро щеше да го тръшне върху тревата. Тогава изневиделица изкочи приятеля му, който го нарече Мартин Идън и го потупа по рамото. Драго трепна и стоманените му ръце се проточиха към врата на слабия окъсан човек, готови да го удушат. Приятелят му се усмихна кротко и почна:

— Стани, стани Мартин Идън, за добро съм дошъл. . . за корабът. . . ще го довършиш, чуваш ли! Драго отпусна ръцете си и въздъхна!

— А се махай от тука, какво ли ще ми плямаш и ти парцалко!

— Парцалко, марцалко, ще изкараме кораба. Познавам аз един директор.

— Директор ли е. . . не ми го фали всички искат да лапат.

— Чакай, бе. . . тук е друга работата. . . нали ти трябва пари. . . той ще ти даде. . . ще подпишеш една полица срещу „Морски вълк“ и „Стария вълк“ и готово. . . ще се роди „Вълк“.

— Полица ли. . . какво е това полица?

Дълго приказва дрипавия човек, дълго обяснява на Драго, какво трябва да прави, за да склучи заем и чак когато навсякъде потъмня и звездите потрепкаха по ясното небе и почнаха да се оглеждат в морето, Драго въздъхна облекчен, и с чувството, смътното чувство на страх в сърцето, реши да склучи заем.

Тая вечер той пи заедно с другаря си и мъртво пиан се върна в бърлогата си.

На другия ден комисия, нарочно изпратена от директора на банката, описа цялото имущество на Драго и отпусна заем.

Работниците пак почнаха да ходят като акробати по високите скели на новата моторница и пак се чуха бодрите удари на чуковете им. Драго забрави полиците и всеки миг се въртеше около новия кораб и в шума на трионите и ударите на чуковете, душата му играеше предоволна от живота.

Драго мъкнеше големите тежки дървета, помагаше на майсторите и се радваше като дете, като виждаше как с всеки изминат ден „Вълк“ расте.

— Сега ще почнем да се обличаме „Вълко“ — говореше той на коръба и стовари три вагона дъски за облицовката му.

Малко по малко „Вълк“ се оформяваше в голяма хубава моторница.

Ето вече извит носа му, здрав, силен, готов, да ризсече гърба на най-свирепата вълна и да мине отгоре ѝ.

Ето палубата почна да се покрива.

Ето бордовете му изникнаха.

Ето капитанския мостик, каюткомпанията — ето всичко. „Тук ще си туря един стол-люлка — да си стоя, когато поискам“ — мислеше си една сутрин капитан Драго, като разглеждаше обширната каюткомпания.

И една хубава късна пролетна утрин „Вълк“ израстна грамаден, внушителен — с червен корем

обкован с бакър, бели бордове и червена палуба. На кърмата му се вееше дълго знаме и весело плюсеше.

Дълга безкрайно дълга, до небесата дори, мачта, докарана от Стамбул, се зарея високо в небесата, посадена върху палубата на „Вълк“.

В неделята току-що пукналото се лято, заобиколен от множеството на целия град, „Вълк“ бе тласнат тържествено в морето.

Червените гърди на грамадния кораб разкъсаха заспалата вода на пристанището, кораба се заклати и после гордо се изправи. Машината му бумна и се разтнесе огромното корито. Слабо се набръчка тихата вода. Драго, с капитанска шапка на глава окъпан от неземна радост, с особена чудна усмивка се наведе над рупора и властно, самодоволно даде първата си команда на новия си кораб:

— Преден, посока Зехтин бурун, давай — и сърцето му заби лудо от радост. Той хвана кормилото и наблегна без да иска за посоката на курса — той забрави, че в ръцете му беше къръга на кормилото със светналите като злато месингови дръжки, а не румпела.

Една малка нежна ръка, се залепи върху широкото му рамо. Той се обърна — беше директорът на банката, която го кредитираше. Той го гледаше със стоманен блясък в малките си миши очи и спокойно заговори:

— Не посока „Зехтин бурун“, а Варна!

Драго трепна. Той никога не беше получавал заповеди. А сега на неговия нов кораб, един мъничък, слабичък човечец с очила на очите си, му заповядваше. Той го гледа дълго и не можа да разбере какво иска малкият човек и защо му се меси в работата. Най-после Драго можа да измънка:

— Ама...

— Няма нищо. Корабът е на банката и докато не се изплатят дълговете банката ще определя курсовете... А вие може да ги изпълнявате.

Драго едва дочу последните думи. Той цял се разтнесе в конвулси, понече да падне и се свлече да седне на близкия стол. Конвулсиите разтърсиха още по силно неговото стоманено тяло. В девствения

мозък на капитан Драго за първи път минаха като на кино картините от целия му живот — борба, непрекъсната борба, която не му позволяваше да се ожени, защото го накарва да се ожени за своите кораби. И ето сега неговите деца — корабите му не са негови. Той не може да ги води, където си иска, защото друг беше дал пари да довърши най-голямото си дете „Вълк“... Пари... значи толкова страшни са те... а той не знаеше това... И той пак се разтърси в конвулсии и за пръв път в неговия живот от очите му бликнаха сълзи. Той искаше да ги удържи, но сълзите напиреха и течаха, течаха, намокриха бузите му и почнаха да падат по новия му бял панталон; той не можеше да ги удържи и плачеше също като голямо дете, на което се отнели скъпата играчка. Той плачеше, тъй морски вълк Драго, капитан Драго, плачеше като малко дете.

Малкият човек с очилата стоеше настрани, гледаше обляния в сълзи морски вълк, непроумяваше защо той плаче, и накрая едва чуто произнесе:

— Чудак!

А навън от капитанската стая беше лято. Слънцето къпеше заспалото море, и над него вече трептеше първата мараня. Човешкият нравунък на брега викаше във възторг от новия голям кораб. Успелите да се качат на палубата хора се радваха, смееха, веселеха; — никой не знаеше човешката трагедия, която си разиграваше в каюткомпанията на новия кораб.

Изведнаж свирна силно и продължително сирената на „Вълк“. Гаргата, машиниста на кораба, беше дръпнал свирката да поздрави приятеля си рибар, сврлял се в полупрогнилата сеферка, която влизаше в пристанището.

„Вълк“ тръгна напред. Морето сякаш уплашено от новия кораб, разтваряше водите си и му отваряше път. То беше победено. Природната стихия беше победена от човешката стихия; „Вълк“ напредваше спокойно, уверено. Той не се интересуваше от малките човешки недоразумения, той пореше морето. Той беше над тях.

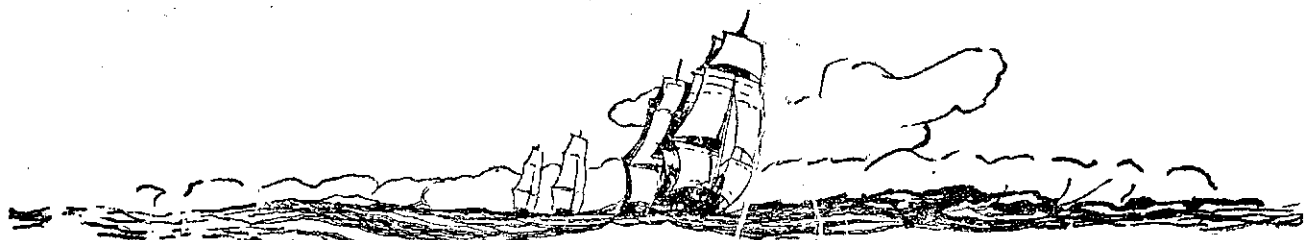
КРАЙ

НОВИЯТ БЪЛГАРСКИ ПАРАХОД „БЪЛГАРИЯ“ ПРИСТИГНА В БУРГАС

На 19 ноември т. г. в пристанището на Бургас хвърли котва новият български кораб „България“. Корабът е закупен от Швеция и има 7.235 т. водоизместимост, дълг е 115 м., а широк 17 м. и развива скорост от 12 мили в час. Построен през 1946 год. и е напуснал пристанището на Гьотеборг преди 5 месеца. Корабът се обслужва от опитни български моряци, начело с капитан Д. Фурнаджиев и е предназначен главно за далечни плавания. С

него тонажът на българския параходен парк достига вече около 20.000 тона. Сега корабът идва от Александрия и носи около 577 тона разни стоки, между които вълна, бяло тенеке, албумин, машини за БДЖ и др. стоки.

Корабът бе посрещнат на пристанището от многобройно гражданство, начело с официални лица и началника на отдела за корабоплаване при Дирекция на водните съобщения Найденов.

ДИМ НА ПОБЕДАТА

(Р А З К А З)

Взривовите на водните бомби приличаха на грохота на падащи греди. Подводницата потрепваше и се придвижваше напред с тласъци. Нещо подобно на тръпки преминаваше по нейния стоманен корпус. В централния пост подстилката танцуваше под краката. Таванните лампи мигаха. Чуваше се пукот на дърво и звън на чупещо се стъкло.

Командира на подводницата Николай Петрович Касимов отметнал глава гледаше нагоре каточели можеше да види там нещо. По челото и лицето му се сипеха парчета от влажен корк и той чувствуваше по устните си противния вкус на кондензираната се вода.

В настъпилата тишина се чуваше тихия шум от винтовете на неприятелските преследвачи на подводници. Този шум пристигаше от различни страни право към подводницата, все по-близо и по-близо. И в този момент, когато вече стана ясно различим шума от дизел моторите, изведнаж отново когато вече стана ясно различим шума от дизел-моторите, изведнаж отново се чу грохот и всичко се погълна от взривовите на подводните бомби.

Касимов завъртя ръчката на машинния телеграф на „стоп“. Там в неприятелските преследвачи на подводници, подслушвачите очевидно добре слушаха подводницата. Трябваше поне за малко да се спрат електромоторите.

Силни разтърсвания следваха едно след друго в правилни промеждутъци. Бомбардировката беше точна. Стоманеното тяло на подводницата потръпваше като голямо смирено животно под ударите на тежък камшик.

Касимов виждаше колко напрегнати и изморени бяха хората.

В подводницата вече не стигаше въздуха. Дишаха усилено и често. Въпреки студа (термометъра показваше 8°), тялото се изпотяваше.

Командирът на 4—5 гледаше неподвижно влажните нитове, които се показваха изпод корковата обшивка. Сред този грохот той не скриваше опасенията си, че стоманата може да не издържи.

Трюмният боцман Фадеев, работейки на разпределителната колонка, избърсваше от челото си едрите капки пот.

Касимов поглеждаше ту дълбокомера, стрелката на който започваше да пълзи на дясно, ту лицата на окръжаващия го екипаж. Той беше привикнал да уважава своите подчинени не за това, че те не чувствуват страх. Страх познаваха всички в това число и самия той. Но по леките точни движения на боцмана, управляващ хоризонталното кормило, по делничната загриженост на шурмана, по привычната бавност над своя помощник, който отдаваше някакво нареждане, Касимов виждаше, че най-висшата войнишка добродетел — самообладанието — не е напуснала още никого.

Сам той чувствуваше само злоба — най-задушаваша, стягаща гърлото, злоба, която търси, но не намира изход. Това принудително бездействие през време на бомбардировката, пасивното очакване докато на противника му омръзне да преследва криещата се подводница, му беше не по природата. В такова положение той винаги изпитваше нещо като мъчително унижение, като че ли някой нахално и безкаказано го биеше по лицето с юмруци, а той олюлявайки се само безсилно стиснаше юмруци.

Касимов, разбира се, отлично знаеше, че за подводницата е най-добре да се крие под водата от преследване на четири добре въоръжени кораби. Но, това не успокояваше неговата ярост. Най-досадното беше, че това се случи сега, когато врагът бягаше, когато подводницата потапяше транспорти, които отнасяха разбития неприятел, когато там на брега в изоставените от противника пристанища горяха складове, чуваха се експлозии и лютивия дим на опожарените места се отнасяше от вятъра далече в откритото море.

Той си спомни как завчера през нощта, излизайки на мостика, през време на надводно плаване за зареждане на акумулаторите, той усети този възбуждащ дим. На тъмното, почти черно небе далече на запад светеше слабата червеникава светлина на голям пожар. Беше тихо с необикновено за това годишно време безветрие. Розовото сияние тук-там се отразяваше в морето.

Когато в ноздрите на Касимов проникна този лек едва доловим мириз, донесен от нощния вятрец далече от брега, командира изведнаж почувствува, че мирнеше съвсем иначе, не тъй както в началото на войната, когато горяха родните градове и села. Това усещане го развълнува и той за първи път ясно долови близостта на тази цел, в името на която живееше през тези тежки военни години.

Това продължаваше само един миг, кратък и мимолетен,

но командира го помнеше особено добре именно сега, когато гърлото му се свиваше от злоба и унижение.

„Дявол го взел! . . . Дълго ли ще лазим под тях“.

Това той, разбира се, не изрече, а само го помисли. Стрелката на дълбокомера бавно, но неуклонно се плъзгаше в дясно и той я изглежда почти с ненавист.

За да не бъде смачкана подводницата от чудовищното налягане на водата трябваше да се прекрати потапянето. Но веднага щом като Касимов завъртя ръчката на телеграфа и щом като чу бръмченето на електромоторите, противника отново откри подводницата и наоколо отново започнаха експлозиите.

Една, две, три. . .

Силни тласъци мяхах подводника в страни като треска. Хората се люлееха и се хващаха за каквото могат, като че ли се намираха не на палубата, а на люлка. След това, изведнаж се чу трясък и звън от счупени стъкла. Електричеството изгасна и в гъстия непрогледен мрак всички изведнаж чуха зловещия шум на нахлулата в отделението вода.

Право върху Касимов летяха капки солена вода. За една секунда сред свистящия мокър мрак му се стори, че настъпва края. Безредно се мяркаха в съзнанието му откъслечи от мисли, образи, събития. Нима подводницата, която излизаше от най-трудните премедия през време на войната трябва да загине сега в навечерието на пълното тържество?

— Да се включи аварийното осветление! — властно каза той, като сам се учудваше на чуждия, студен и даже каточели безразличен звук на собствения си глас. Огледайте се в отделенията! Фирсов, къде гледате?

В жълтата светлина на внезапно появилото се акумулаторно фенерче, той преди всичко забеляза напрегнатите влажни човешки физиономии. Водата шуртеше от пробойната като от пожарен маркуч. Капките, като светещи искри летяха по всички посоки.

Светлината завари ординареца Фирсов вкопчал се в стъпалата на трапа*). При вика на командира той се олюля от стълбата като попарен. Хващайки намазания с минимум (сурик) клин, борейки се против бясно биещата струя, той от страна се приближи към пробойната. Механикът силно удари по основата на клина с оловен чук. Зловещото свистене, като че ли задавяйки се изведнаж спря.

Върху каменните изражения на хората, блестящи от вода се появи първоначалното живо изражение. По разговорните тръби на Касимов съобщаваха, че в другите отделения всичко е в ред.

В тази минута на внезапно радостно спокойствие, когато към отмалелите за миг крайници отново се връщаха топлината на живота, там горе над главите на моряците пак загърмяха подводните бомби и включеното боево осветление отново започна да примигва поради сътресение на контактите.

Николай Петрович! с тон на детски укор и възмущение възкликна стоящия до него помощник. — Та нима ще позволим „фризовете“ да ни „пробият“? Пред Касимов малко изкривено се мернаха косматите безжди на трюмния боцман Фадеев.

— Със зъби бих ги разкъсал, другарю командир! — се чу ненавиждащо и задушавашо хрипене.

Касимов изгледа боцмана внимателно и разбра, че същата тази злоба, която сам той чувствуваше, чувствуват също така и всичките му хора.

— Пригответе се за изплаване! — твърдо каза той. Въздухът се свършваше. Дишането ставаше все по-трудно. Неприятелските „ловци“ бяха залепнали за лодката с твърдото намерение да доведат работата до край. От пасивни тактика вече не може да се очаква добър резултат.

— Артилерийският разчет в централния лост! — се понесе по разговорните тръби.

След минута на стълбата бяха всички артилериисти и картечари, Касимов с бомба в ръка стоеше на стъпалата в рубката — под самия люк**.

— Ако се случи нещо, подводницата да се взриве! — каза той на помощника си в последния момент. Взривайте или по моя заповед или . . . при искане от неприятеля да се предадем.

Подводницата постепенно изплаваше. Стрелката на дълбокомера показваша пет, четири, три метра. . . В същия момент, когато Касимов отвори люка веднага заработиха дизел-моторите, заработиха вентилаторите и командира беше облян от студения морски въздух.

* Стълба в кораба.

** Люк — напак.

Той изкочи на мостика преди артилеристите и застана приведен, за да вижда добре всичко. Мерналите се зад гърба му хора мигновено заеха местата си при оръдията.

В синьо синия здрач обвиващ морето като тънка мъгла подводницата изникна внезапно като призрик. Откъм левия борт на не повече от един и половина кабелти* се люлееше върху вълните дрейфеция** немски „Ловец“. Катери се виждаха в ясно на доста голямо разстояние. Право пред носа дишаше широкотел, плиткогазещ миночистач.

— Огън по преследвача на подводниците! — заповяда Касимов.

Дулата на носово и кърмово оръдия се завъртяха на левия борт и изригнаха огнени храчки. На неприятелския катер вероятно се беше случило нещо по-рано от изплаването на подводницата: по всичко изглеждаше моторите бяха „сдали“ (отказваха да работят). Той продължаваше да дрейфи, не откириваше огън и още с първия залп от подводницата той беше чувствително засегнат.

Огнени езици се издигнаха от черната димова завеса. Чу се двойна експлозия, във въздуха полетяха някакви тъмни парчета. Корабът наклонявайки се започна бързо да потъва без да даде нито един изстрел.

— У-р-р-а! — чу Касимов радостния рев на половината дузина моряшки гърла.

Всичко стана в продължение на някакви си 4—5 секунди. Немците очевидно не очакваха изплаването на подводницата и бяха изненадани.

Този, родил се в морето, смерч за известно време ги зашемети и скова.

— По миночистача залпово... огън! — изкомандува Касимов.

Той вече не се съмняваше в правилността на взетото решение. Тази същата самоувереност в победата, която изтръгна от устата на артилеристите неволното „ура“, правеше отчетлива и ясна всяка негова мисъл, точно и бързо всяко негово движение. Струваше му се, че сега всичко е с него — и това разсвирипяло, развълнувано море и духащия от изток прохладен вятър, който им носеше след 13-часово задушване спасителна свежест.

Оръдията биеха по миночистача, но и от там опомните се немци откриха съсредоточен огън. На двата неприятелски преследвача намиращи се откъм десния борт, настъпи безпокойствие и стрелайки често те започнаха да доближават подводницата.

— Пренесете огъня на кърмовото оръдие на десния борт! — изкомандува Касимов. — В дясно на румб! Тъй дръж! Той маневрираше близо до миночистача и неприятелските катери по неволя прекратиха огъня, страхувайки се да не засегнат своя кораб.

Отблясъците на взривовите озаряваха мрачното море. Жълти отблясъци, като гигантски огнени птици се издигаха над вълните. Близо до подводницата със свистене ладна снаряд, след това друг. Горещ въздух силно тласна Касимов в гърдите. По рубката и по налестройката на подводницата с противен свистещ звук зачукаха парчета от снарядите.

Артилеристите работеха артистично. Те жонглираха със снарядите, прематайки ги от ръка в ръка. През време на експлозиите пред Касимов изпъкваше изкривеното лице на Фирсов, който водеше огън с носовото оръдие. По това озарено от гняв лице течеше кръв. Фирсов беше очевиден ранен, но артилериста имаше такова жадно изражение, като че след многодневно жадуване пиеше студена вода.

На миночистача се появи пожар.

Обвитият в ярко червени пламъци, загубил управлението си и прекратил стрелбата, неприятелския кораб бавно се наклоняваше настрана. Виждаше се как се мятаха по палубата му хора и как спускаха лодка. А когато Касимов погледна зад кърмага към неприятелските преследвачи на подводниците, те вече рязко завиха на юго-запад, очевидно решили да се оттеглят от боя.

Ляво на борт!... Курс зюд-вест... градуси!... Пълен най-пълнен напред!

Щастливото вдъхновение от боя стягаше гърлото на Касимов. Морето както и сушата оставаха зад тях и му беше жалко да изпусне противника.

— По блящите фризове огън! — прегракнало викаше той. В тази минута, когато подводницата рязко променяше курса следвайки противника, той погледна потъващия миночистач, над който стоеше черен облак и се издигаха огнени пламъци.

Вятърът носеше към Касимов лютиния дим и той с нов възторг го вдъхна — дима на щастието и победата!

Превел от руски кап. Ловджиев

* Кабелт — морске мярка 1 кабелт = 185 метра.

** Движение на кораба без двигател от вятъра и течението.

НАПРАВЛЯВАНЕ КОРАБИ С РАДИОВЪЛНИ

Демонстрациите на младия български изобретател в басейна на лятната къпалня в „Парка на свободата“ — София

Неотдавна, през месец септември, в лятната къпалня в „Парка на свободата“ се извърши любопитна демонстрация в областта на радиотехниката. Младият любител и откривател, едва осемнадесет годишният Хр. Ат. Бъчваров, показва пред учудените зрители своите постижения, като направлява от брега миниатурен параход с радиовълни.

На определения час мнозина любопитни столичани вече се бяха събрали край басейна в лятната къпалня. Младият изобретател стои пред апаратче, а в басейна плава малкия „крайцер“, носещ името „Хрис“ — България. „Крайцерът“ е еднокоминен, с купола и въртещи се оръдейници, на които стърчат шест оръдия, боядисани с маслинен цвят на зелени петна. По едно време лампичките на апаратчето светват, чува се сирена и корабчето почва да се движи в различни посоки. Някои от присъстващите изявяват желание корабчето да бъде отправено към тях. Това се извършва мигновено с натискане на едно бутонче върху апаратчето от младежа-изобретател. С направените по желание движения на малкия кораб всички съмнения у зрителите изчезват, че може да има измама.

Особено голям ефект бе произведен, когато корабчето повторно се придвижи до младия Бъчваров, който напълни малките оръдия с барут и след като корабчето се отдалечи отново в басейна почнаха едно след друго да гърмят. Изненадата и възторга от виденото са големи. „Чудото“ на науката за обикновения гражданин е необяснимо, но за физикът то е резултат на строго научни пра-

вила и принципи, които подчинени на човешкия ум стават действителност. След направената едновременно демонстрация около младия изобретател се събират любознателни граждани, които го отрупват с въпроси. От виденото става ясно, че след упорития труд, положен в областта на радиотехниката в основата си лежат и изключителни дарования.

Младият Христо Ат. Бъчваров е роден през 1929 г. и сега е ученик в седми клас. Още от малък той се занимава с радиотехника, като е построил радиоприемник и радиопредавател. Идеята за построяване на тоя малък кораб и управляването му с радио-вълни се е породила в него през 1945 г. По негови планове корабчето е изработено от дърводелец и има размери 1.30 м. дължина, 30 см. широчина и тежи 35 кгр. Привежда се в движение с електричество, като електромоторът може да работи непрекъснато три часа и да движи корабчето с голяма бързина.

Младият Бъчваров е конструктор, по типа на американския изобретател, радиотелефон, с който могат да се водят разговори на голямо разстояние, без телефонни жици.

От дадените от него обяснения се вижда, че Бъчваров от години наред, макар и много малък, работи с любов и преданост в тая насока, като е постигнал отлични резултати.

Даровитите младежи, които могат да се родят и в нашата малка страна и са надежда и опора на нашето народно ОФ правителство заслужават пълната подкрепа на същото, което ще им я даде.

ВОДЕН СПОРТ

ЗАКРИВАНЕ СЕЗОНА ПО ГРЕБАНЕ В СОФИЯ

Денят 9 ноември беше определен от Соф. д-во за спорт и техника за закриване сезона по гребане в езерото в „Парка на свободата“. Още от рано сутринта почнаха да се събират спортистите-гребци, членове на д-вото и граждани пред павилиона и езерото, където се очакваше да се произведат демонстративните състезания между екипите на д-вото. Настроението беше празнично, лодките почистени и подредени очакваха своите майстори. Лек ветрец подухва и развява трибагреника, който подчертава празничността на този ден. Състезателите, малки и големи, са нетърпеливи, както винаги пред състезания.

Наближава 11 часа, преди обед. Завеждащият водния спорт при д-вото г. Б. Георгиев, строява състезателите-гребци, между които личат екипите на държавния първенец (юноши) и на русалки в тазгодишните гребни състезания в гр. Варна.

Преди започване на състезанията, от името на „Морския комитет“ при Народния съюз за спорт и техника г. Тремол Иванов поздрави състезателите,

като отбеляза добрите и лоши страни през изтеклия спортен сезон и изказа пожелания, че за в бъдеще, вземайки поука от сторените грешки, ще трябва да се направят усилия от страна на спортистите-гребци да дадат нови постижения в полето на водния спорт.

Хубавите и насърчителни думи на г. Иванов бяха изпратени с мощно „ура“ от състезателите-гребци. След това завеждащия водния спорт г. Георгиев изказа пожелания за благородно съревнование в предстоящите състезания и надежда, че за в бъдеще софиянци няма да отстъпят от завоюваните челни позиции в гребните и плувни състезания, дори ще покажат нови постижения.

Състезанията се проведоха между излъчените десет екипа от Соф. д-во за спорт и техника, като държавните първенци на юноши и русалки се оказаха все в същата форма и спечелиха първите места.

След привършване на състезанията бяха раздадени 17 награди на отличилите се от г. полк. Матеев, с което стана и закриването на сезона по гребане през 1947 година.

КУРС ЗА СПОРТНО-ТЕХНИЧЕСКИ РЪКОВОДИТЕЛИ ПО ГРЕБАНЕ

На 17 ноември т. г. Дирекцията за физическа култура и спорт откри едномесечен курс за спортно-технически ръководители по гребане. Курсът се провежда със сътрудничеството на комитета „Морско дело“ при Народния съюз за спорт и техника, като заниманията се водят в помещението при езерото в „Парка на свободата“ всяка вечер от 6 до 9 часа.

Редовно курсът се посещава от 15 младежи — гребци, взели участие в тазгодишните състезания във Варна и Дунавския спортен гребен поход. Гаранция за успешното завършване на курса са отличните лектори, които са едни от най-добрите специалисти по всички отрасли на морското дело у

нас. Желателно е за в бъдеще ДФС да проведе и други курсове от този род, за да се подготвят кадри за всички видове воден спорт.

ГРЕБНИ СЪСТЕЗАНИЯ В ПЛОВДИВ

На 28 септември — Денят на младежта, в гр. Пловдив се проведоха демонстративни гребни състезания между отборите на д-вото при Народния съюз за спорт и техника — к-т „Морско дело“, за излъчване на титулярни екипи, които да вземат участие в състезанията на 12 октомври между фабричните дружества.

НАШАТА ЛЕТОВИЩНА ДЕИНОСТ

Както всяка година, така и през изтеклото лято бившият Народен морски съюз, сега обединен в Народния съюз за спорт и техника уреди летието в гр. Варна на деца от 7 до 14 години. Софийският клон и тази година не остана назад в своята летовищна дейност, като положи всички усилия и разви в тая насока задоволителна дейност. В сътрудничество със Социалния отдел при Столичната община и Софийския градски комитет на „Септемврийче“ се осигури летието на 236 деца, по-голямата част от които бяха септемврийчета и деца на бедни родители. Летието стана от 10 юли до 30 август, по две смени, по 20 дни, като в първата смяна имаше 114 деца, а във втората 122. Резултатите от това хубаво дело са отлични. Слънчевите лъчи, морската вода и пясък са указали

своето благотворно влияние върху имащите нужда от морско лечение и почивка деца. Рационалното разпределение на времето за занимания и почивка, направените разходки за опознаване забележителностите на града и околностите, посещенията на гр. Балчик, изнесените пред тях беседи на полезни теми, като: „Цели и задачи на НМС и благата, които ни дава морето“, „Черно море и крайбрежието му“, „Личност и дела на народния адмирал Добрев“, „За поета-революционер моряка Никола Йонков Вапцаров“ и др. са оставили незаличими спомени в тях.

Деца са се върнали укрепнали и ободрени, доволни че са имали възможност да прекарат, макар и кратко време, на почивка край нашето Черно море.

Редакционно съобщение

С настоящата книжка, бр. бр. 9 и 10, завършва втората годишнина на сп. «Морско дело». Редакцията благодари на своите сътрудници и редовни абонати за положените грижи и старание щото излизането на списанието да е било редовно. А от неплатилите абонати очаква същите да сторят това в най-скоро време.

Поради това, че през идущата 1948 год. сп. „Морско дело“ ще излиза в ограничен тираж, то ще бъде изпращано на предплатилите абонамента си.

Следете и очаквайте излизането на сп. „Морско дело“ или нов печатан орган на Народния съюз за спорт и техника, в който ще бъдат застъпени всички въпроси относно Морското дело.

НАРОДЕН СЪЮЗ ЗА СПОРТ И ТЕХНИКА

бул. Цар Освободител 8

СОФИЯ

Телефон 2-44-87

Пощенска чекова сметка 83 31

София — Печатница на Военно-издателския фонд Пор. № 1012 от 1947 г. в 4,000 бр.

Разр. за хартия № 1705 от 4. IX. 1947 г.

БРОЙ 40 ЛВ.
